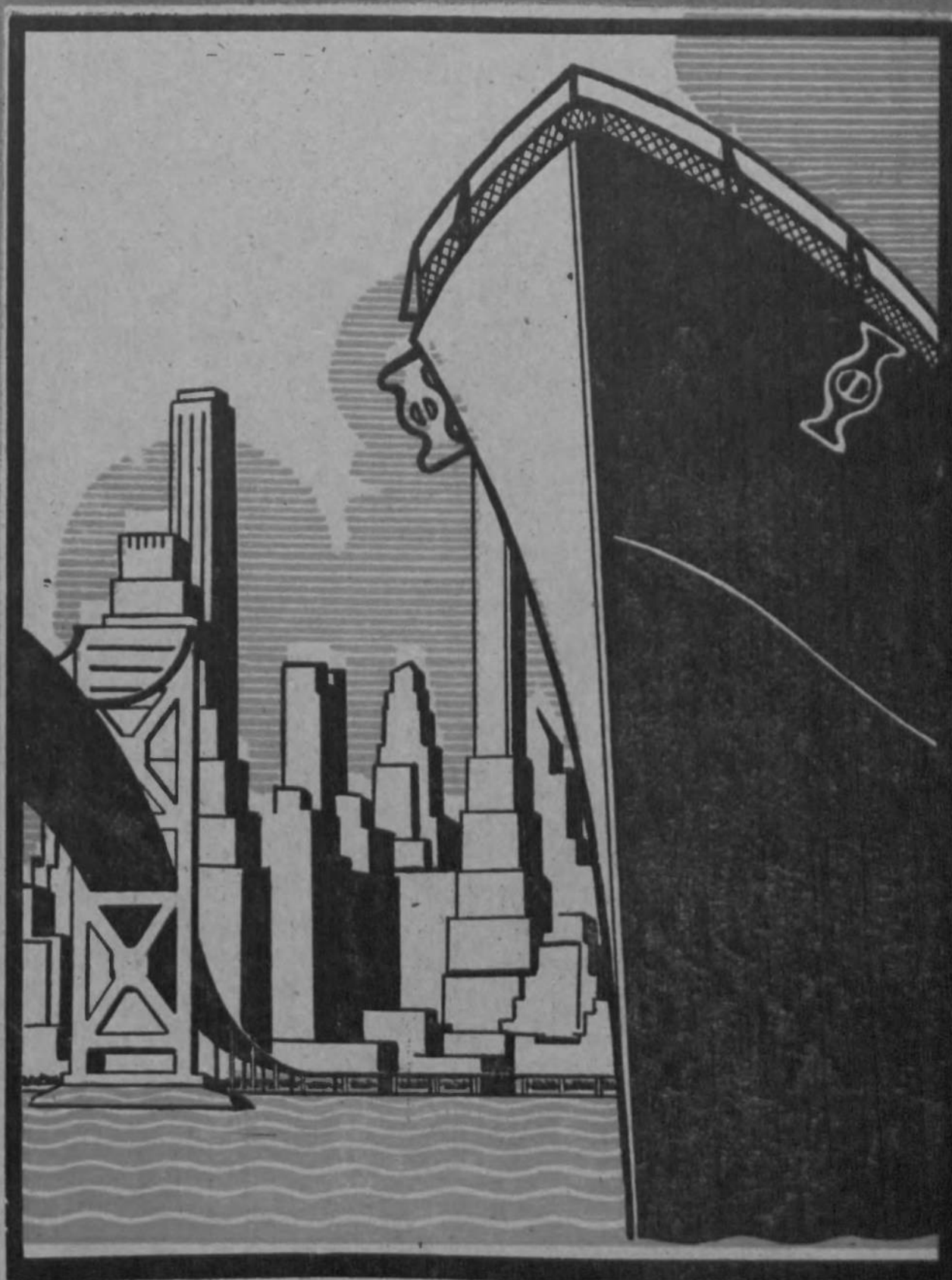

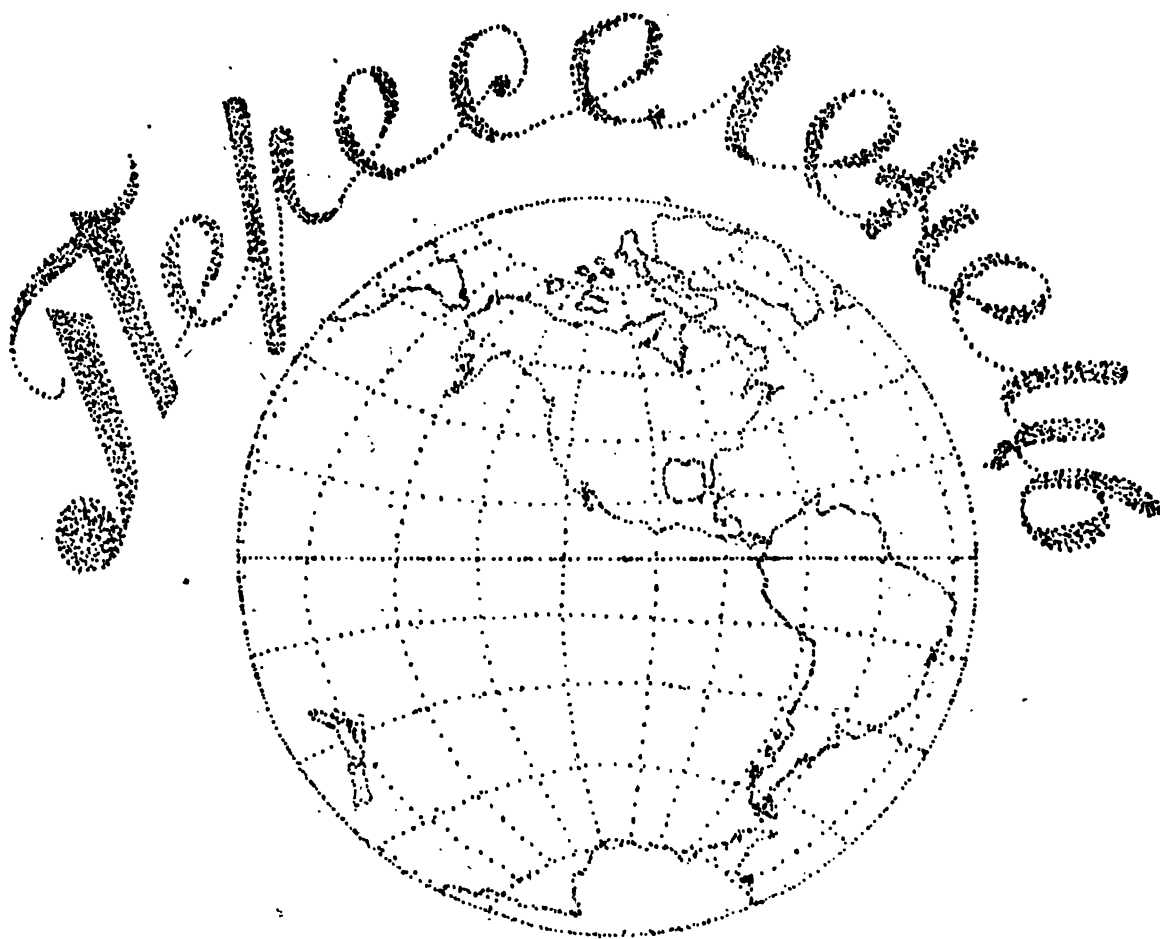
Число 4

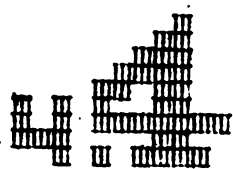
3.50

ЦІНА ■ МАРЖА

ПРОДОБАННЯ

ІНФОРМАТИВНИЙ МІСЯЧНИК
В СПРАВАХ ПЕРЕСЕЛЕННЯ

Л и с т о п а д - 1946

Видання Головної Переселенчої
Ради

---МОНХЕН---

З М І С Т
журналу "П е р е с е л е н е ц ь" ч. 4.

Стор.

1. Перший Переселенчий З'їзд української еміграції.....	3
2. Постанови З'їзду представників українських організацій в Німеччині в справах переселення емігрантів.....	5
3. До Організації Зєднаних Націй у Лондоні.....	8
4. Ми хочемо чесно працювати.....	11
5. Хто підлягає репатріації.....	13
6. Про добровільну репатріацію.....	13
КАНАДА ДОЗВОЛИТЬ ІМІГРАЦІЮ.	
7. Справа скитальців перед Сенатським Комітетом.....	14
8. Сенат висловився за в'їзд.....	17
9. Масові віча в Канаді.....	17
10. Про поселення скитальців у Канаді.....	17
11. Організація опіки над скитальцями.....	18
ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ ПЕРЕСЕЛЕННЯ.	
12. В.Чижівський: Що нас чекає?.....	20
13. Я.Ст. Власними очима. Життя поселенців в Аргентині	23
14. В.Кривуцький: Цікавий приклад одного переселення	26
15. Від Центральної Переселенчої Комісії.....	29
16. "Переселенча Бібліотека".....	29
Ц І К А В І З В І С Т К И.	
17. Новий іміграційний закон в Перу.....	30
18. Усі чужинці мусять працювати.....	31
19. Скитальці одержать право азилу.....	31
20. Перше засідання Головної Переселенчої Ради.....	32
21. Перегляд законів про іміграцію.....	32
22. Справа скитальців на організації ОН.....	32

=====

Редагує Колегія.

Адреса Редакції: Мюнхен, Дахаверштрассе 9/11.

Додаток до журн. "Рідне Слово"

ПЕРШИЙ ПЕРЕСЕЛЕНЧИЙ З'ІЗД УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ.

4 - 5 жовтня ц.р. відбувся перший з'їзд представників українських переселенчих комісій в Німеччині та громадських організацій, заінтересованих у справах переселення українських емігрантів.

Ця скромна подія набрала проте поважного громадського характеру, з огляду на великий інтерес до справ переселення з боку широких кіл української еміграції, що виявився у великому числі присутніх на з'їзді відповідальних представників організованого українського громадянства. Можна твердити, що досі ще ні на одному українському з'їзді громадянство не було так повно і всебічно представлене як, на цьому з'їзді. 133 делегати з усіх західних окупаційних зон Німеччини та Австрії репрезентували убі наші обласні та зональні представництва і майже усі існуючі громадські організації, починаючи з обох українських церков, з яких УАПЦ вислала в числі своїх делегатів на з'їзд одного єпископа Мотислава. На з'їзді був також присутній представник Американської Української Католицької, Ларитативної Місії в Німеччині.

Не так ще давно загал української еміграції та навіть і провідні його кола не дооцінювали актуальності справи переселення чи вірніше не застановлялися над нею. Кожному новому емігрантові важко примиритися з думкою, що він уже втратив батьківщину і тому в непевності політичної ситуації він усе схильний вбачати можливість такої розв'язки, яка дозволить йому незабаром повернутись у щасливу вільну батьківщину.

Ідучи за цими настроями, деякі навіть провідні групи висували гасло "держатися ближче додому". Тимчасом сувора дійсність безстанно доводить, що далі залишатися в невиразному і безправному становищі ДП чи селянців стає уже неможливим і, що пора поважно та практично застановитися над проблемою переходу еміграції на нормальні рейки трудового життя, що можливе лише при переселенні з окупованих зон на якесь стаке місце побуту. Цю істину тепер добре вже зрозуміли всі українські емігранти і тому справи переселення набрали тепер для них пекучого інтересу.

ЦПУЕ, тверезло оцінюючи обставини та урахувавши перспективи, які стоять перед нашою еміграцією, уже на початку цього року створило спеціальну Переселенчу Комісію під головуванням одного з членів своєї Президії, для вивчення справ переселення і підготування до організації можливого переселення. Ця Комісія мала завдання пов'язатися з країнами можливого переселення та з існуючими там українськими організаціями, зібрати потрібні інформації про можливості та умови переселення, а на місці перевести загальний перепис українських емігрантів, що бажають переселитись та підготувати апарат для майбутньої організації переселення. Одночасно Комісія мала видавати книжочки й брошури про країни можливого переселення.

Проте Комісії проходила в умовах деякої байдужості до справ переселення з боку українського громадянства а також і системи ЦПУЕ та закордонних українських організацій. Через те важко було притягати людей до цієї праці. Але свої завдання до певної міри Комісія виконала: були втягнені до переселенчих справ українські комітети в різних країнах і через них налагоджено зв'язки з відповідними державними чинниками, та зібрано найконечніші інформації.

Ми добилися того, що при більших українських комітетах закордоном створено аналогічні до нашої Переселенчої Комісії, що спеціально

займаються справами переселення.

Переведено також перепис українських емігрантів, якого статистична розробка закінчується. Для переведення цього перепису, та для організації переселенчих громад і гуртків, створено при областях і таборових управах місцеві переселенчі комісії, через які Центральна Переселенча Комісія пов'язується з еміграційними масами.

Для інформації громадянства, Комісія видає журнал "Переселець" якого по день з'їзду випущено три числа. Це правда не подавалося видати спеціальних брошур про різні країни, як то планувалося, бо не нашлося авторів, які б виконали взяті на себе зобов'язання скласти такі брошури. Але й це завдання уже розв'язується.

Щодо конкретних договорів про дозвіл на візд українських імігрантів досягнуто успіху лише з Парагваем, який видав відповідний закон. Крім того подібного оформлення не зробила ще жадна інша держава, хоча багато держав і мають намір прийняти імігрантів, зокрема українських. Це зв'язано головню з загальним неясним міжнародним становищем і нез'ясованістю правового стану емігрантів. Але розв'язка цих справ може статися кожнорасно і ми мусимо бути готові до використання всякої можливості, яка повстане.

Зогляду на це і був скликаний з'їзд у справах переселення, що мав остаточно усталити загальні засади, на яких має переводитися переселення та допомогти створити ширший апарат для організації переселення.

З'їзд пройшов на високому діловому рівні. Він заслухав доповіді Центральної та обласних переселенчих комісій про пророблену роботу і стан переселенчих справ, схвалив основні засади щодо організації переселення, які вже раніше були розроблені Переселенчою Комісією і намітив нові форми організаційного апарату для справ переселення. Разом з тим він визнав, що успіх переселенчої акції можливий лише при умові повної централізації усіх переселенчих заходів у ЦПУЕ, властиво створених при ньому переселенчих органах і звернувся до всіх українських організацій закордоном і в Німеччині з закликом контактувати і погоджувати всі свої заходи в справах переселення з ЦПУЕ і тим забезпечити однастайність своїх виступів. З'їзд звернувся також з закликом до всієї української еміграції дотримуватися у справах переселення єдиного фронту і не піддаватися на неорганізовані, розпорошені та безвідповідальні переселенчі акції. Цей заклик має велике актуальне значіння, бо саме тепер, у зв'язку з підвищеним інтересом до справ переселення, розпочинається багато переселенчих акцій різного роду, що іноді не достатньо обгрунтовані. Так само прийшов момент, коли поважні переселенчі акції, розпочаті різними українськими організаціями, повинні бути пов'язані в єдину систему заходів за одними напрямними. Початок цьому покладено вже самим фактом присутності на з'їзді представників різних наших організацій, у тому числі обох українських церков, що включилися вже до справи підготування переселення українських емігрантів.

Це вже вдруге українська громадськість публічно маніфестує свою солідарність у справах переселення і бажання координувати свої заходи у цьому напрямі. Першою такою маніфестацією був з'їзд представників українських комітетів у Парижі 29-30 липня ц.р., про який ми вже писали, а другою наш переселенчий з'їзд. І треба сподіватися, що ця маніфестація не обмежиться лише декларативними виступами, а потягне за собою фактичну тісну співпрацю усіх українських чинників, які справи порятунку сотень тисяч українських емігрантів-решток українського національного активу, ставлять понад усікі пристрасті, чи які інші локальні або групові інтереси.

Делі 3'їзд намітив нову схему організації переселенчого апарату. Згідно з постановами з'їзду, всі переселенчі акції мають зосереджуватися при ЦПУЕ, а для переведення їх створюється Переселенча Рада з представників обласних і зональних переселенчих комісій в Німеччині та представників усіх центральних українських громадянських неполітичних організацій, визнаних ЦПУЕ в тому числі і насамперед обох українських церков. Ця Рада має характер дорадчого тіла при ЦПУЕ, яке вивчає проблеми переселення та розробляє проекти і пропозиції, які стверджуються ЦПУЕ. Вона обирає виконавчий переселенчий орган – Центральну Переселенчу Управу, яка на автономних від ЦПУЕ засадах виконує усі заходи в справах організації переселення.

3'їзд також виніс постанову про створення спеціального фонду для фінансування організаційних заходів у справах переселення, який має бути у виключному розпорядженні Переселенчої Ради і Переселенчої Управи. Цей фонд мусить створюватися зі спеціальних внесків осіб, що мають намір переселитися і користати з послуг переселенчих органів. Створення цього фонду унезалежнить роботу переселенчих органів від засобів системи ЦПУЕ, яких не завжди вистачає на переведення тієї роботи.

Нарешті 3'їзд ухвалив звернутися з меморандумом до різних зовнішніх чинників у справі оформлення правового стану української еміграції та уможливлення їх якнайшвидшого поселення в різних країнах.

ПОСТАНОВИ

З'їзду представників українських організацій в Німеччині в справах переселення емігрантів

4 – 5 жовтня 1946 року.

З'їзд, скликаний Центральним Представництвом Української Еміграції в Німеччині 4-5 жовтня 1946 р. з представників обласних, повітових і таборових переселенчих комісій з трьох західних окупаційних зон, представників українських церков та центральних громадських організацій, заслухавши доповіді Центральної Переселенчої Комісії при ЦПУЕ та обговоривши справи переселення українських емігрантів, ухвалив:

А. В справах організації переселення.

1. З'їзд визнає, що дальше переселення українських емігрантів та стає їх поселення у різних країнах за теперішніх умов зробилось конечно необхідним, а тому ця справа мусить стати чільною в роботі ЦПУЕ.

2. З'їзд заступає думку, що цю головну справу української еміграції має і надалі провадити ЦПУЕ та його система виборних органів через автономну Переселенчу Раду при ЦПУЕ, з власним статутом, затвердженим ЦПУЕ, та власними грошовими фондами.

3. З'їзд підтверджує основні засади переселення, прийняті до-сі Переселенчою Комісією при ЦПУЕ у її роботі, а саме:

а/ переселення в основному повинно бути масове до окремих країн і скероване по змозі до меншої їх кількості.

б/ Переселення повинно провадитись до тих країн, в яких забезпечуються привабливі для українців кліматичні, господарські і суспільні умови за попереднім ознайомленням з тими умовами то по змозі за попередніми організованими угодами з відповідними урядовими та іншими місцевими чинниками.

в/ Масове переселення повинні скеровуватись в основному до позаєвропейських країн.

г/ Поселення емігрантів на місцях повинно відбуватися компактними масами, переважно у формі великих сільсько-господарських громад, поселених на вільних землях.

д/ Кожна поселенча громада повинна комплектуватися з різних суспільних елементів так, щоб вона творила для себе повну, організовану і самовистарчалну господарсько-суспільну цілість, з забезпеченням для громад можливості свого церковного і національно-культурного життя.

е/ Поселенчі громади повинні організуватися і підготуватися перед виїздом на базі існуючих емігрантських таборів і територіальних згуртовань українських емігрантів, створюючи при тому в них окремі віроімовірні парадії та зберігаючи існуючі спільні культурні та громадські заклади.

У всіх випадках слід уявляти власне бачення емігрантів гуртуватися поміж собою.

4. З'їзд вважає, що здійснення вищезазначених засад переселення та успіх усієї переселенчої акції можливі лише за умовою, коли українська еміграція буде виступати в справах переселення єдиним організованим фронтом, а це можливе лише за повної централізації заходів у цих справах в єдиному громадському органі, яким є ЦПУЕ через створену при ньому Переселенчу Раду та її органи.

У зв'язку з тим:

а/ З'їзд звертається до всіх українських організацій закордоном і на окупованих теренах з закликом, об'єднати усі їх заходи в справі організації та допомоги переселенню українських емігрантів шляхом створення в кожній країні єдиної переселенчої комісії /Ради/ з представників усіх заінтересованих організацій, яка б охоплювала всі переселенчі акції в даній країні і обов'язково контактувала та координувала свою роботу з Центральною Переселенчою Радою при ЦПУЕ в Німеччині.

б/ З'їзд звертається до всіх українських емігрантів з закликом дотримуватися організованості та єдиного фронту в справах переселення і застерігає їх перед небезпечкою неорганізованого або спекулятивного вербування переселенців.

в/ З'їзд підтримує постанову ЦПУЕ про заборону організації переселенчих груп і збору на цю мету грошей серед емігрантів приватними особами без порозуміння їх з Центральною Переселенчою Радою.

Разом з тим з'їзд доручає Переселенчій Раді взяти під свою опіку також здорову групову ініціативну еміграцію, якщо вона підпорядковується загальним її напрямним в справах переселення та координуватиме з Центральною Переселенчою Радою свої заходи.

Зокрема слід заопікуватися переселенням організованих фахових груп /хорів, капелі та інших мистецьких і промислових закладів/ і кооперативних організацій.

5. Для в'яснення можливостей і умов іміграції українців до різних країн і для переведення конкретних переговорів з відповідними урядовими та іншими місцевими чинниками, з'їзд доручає Переселенчій Раді вислати спеціальних представників до Канади, Аргентини та інших країн можливого переселення, доручивши їм тісно пов'язати свою роботу з місцевими українськими переселенчими органами.

6. З'їзд вважає, що головною перешкодою до здійснення переселення українських емігрантів є незасоване правне становище їх, і

тому доручає старому складові Переселенчої Комісії при ЦПУЕ терміново скласти від імени з'їзду короткий аргументований меморандум до Організації Об'єднаних Держав, урядів держав, що здійснюють окупацію та інших чинників, від яких то залежить у справі унормовання правного положення українських емігрантів і просити ЦПУЕ передати той меморандум від імени з'їзду згаданим чинникам.

Одночасно з'їзд звертається з проханням до представництв українських церков на еміграції вислати меморандуми до урядів християнських держав та відповідних світових християнських чинників з проханням зацікавитися нашим тяжким станом і допомогти нам в унормованні правного становища і переведення акції переселення.

7. З'їзд вважає за необхідне створити спеціальний грошовий переселенчий фонд до диспозиції Центральної Переселенчої Ради для переведення організаційних заходів у справах переселення.

Цей фонд мусить бути створений з вкладок членів фонду, якими мають бути всі особи, що хочуть переселитися. З'їзд доручає Переселенчій Раді погодити з ЦПУЕ розмір і порядок збирання внесків до фонду і скласти статут фонду, та подати його на затвердження ЦПУЕ.

8. З'їзд вважає, що фінансування переїзду українських емігрантів та їх оселення на нових місцях слід в максимальній мірі побудувати на притягненні до того українських капіталів закордоном на чисто комерційних засадах, шляхом створення готель із за-океанських країн міжнародного українського переселенчого банку. Тому доручає Переселенчій Раді в порозумінні з господарською Радою ЦПУЕ поробити відповідні заходи до створення такого банку або іншої форми акумуляції українських капіталів для фінансування переселення.

Разом з тим з'їзд доручає Переселенчій Раді дбати про те, щоб забезпечити збереження валютних та інших цінностей, що їх мають українські емігранти, при переїзді їх до інших країн, щоб ті цінності могли стати їм за власну фінансову базу для господарської розбудови на місцях нового оселення.

9. З'їзд доручає Переселенчій Раді тримати якнайтісніший контакт у справах переселення з загалом української еміграції, та інформувати його через церкву, пресу, інформативні видання та шляхом інформативних поїздок відпоручників Переселенчої Ради і частішого скликання з'їздів.

З'їзд вітає випуск Переселенчою Комісією журналу "Переселенець" і вважає за потрібне його продовжувати і максимально поширити його між емігрантами. З тою метою обласні і таборові переселенчі комісії повинні взяти на себе і наладити як найшвидший коьпортаж цього журналу.

Зокрема з'їзд звертається до української преси з проханням, щоб вона інформувала наш загал про потребу централізованого та організованого переведення переселенчої акції під проводом Центральної Переселенчої Ради та підтримувати авторитет цієї Ради.

=====

ДО ОРГАНІЗАЦІЇ З'ЄДНАННЯ НАЦІЙ
У Л О Н Д О Н І.

М Е М О Р А Н Д У М
СВЯЩ. СІНОДУ УКРАЇНСЬКОЇ АВТОКЕФАЛЬНОЇ
ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ

в справі положення української еміграції
на окупованих німецьких землях.

Від доби великої революції, якою скінчилась для царської Росії перша світова війна /1914 - 1918 р.р./, на протязі 25 років, український народ пережив три політичних еміграції зносеред його, скрованих на Захід Європи.

Перша масова еміграція в р.р. 1919-20 була звязана з упадком повсталішої було Української держави, землі якої окупувала Московська більшовицька влада, Західню Україну відступивши по Ризькому договорові 18.3.1921 р. Польщі.

Друга політична еміграція мала місце в р.р. 1939-40, значно менша, бо ж торкалась тільки Західної України яка з розгромом німцями Польщі передана була останніми ССРР по договору їх між собою в серпні 1939 р.

І третя, найбільша по своїх розмірах, політична еміграція українського народу наступила в р.р. 1943-44 зі всіх українських земель від Дону по Карпати, в звязку з відступом німців і новою окупацією цих земель совітською владою.

В цих 1943-44 р.р. емігрувала на Захід, разом з тисячами вірних і численним духовенством, уся ієрархія Української Автокефальної Православної Церкви в складі 12-ти єпископів; нині мається на території Німеччини в зонах Американській, Англійській і Французькій 60 парафій названої Церкви.

Переслідування Церкви і релігії в Українській Соціалістичній Совітській Республіці, як зрештою і в цілому ССРР, призвели до того, що в УСРР перед початком другої світової війни не було жодного єпископа, цілі області були без церков і священників. Відродження християнської Церкви в Східній Україні в часі другої світової війни пішло з Західної України, яка під Полщем мала Православну Автокефальну Церкву, ієрархія якої подбала тепер про висвячення єпископів і духовенства для Східної України.

Організація в 1941-42 р.р. церковно-релігійного життя в Україні була актом самодіяльності самого українського суспільства. Німецька окупаційна влада в першому році війни з ССРР не втручалась в церковне життя на українських землях, що й дало можливість його організувати. З літа 1942 р., коли райкомісаріят України поклав свою руку й на церковне життя в Україні Православної Церкви, проходило воно в атмосфері релігійної нетолеранції, з глибоким порушенням прав і канонів Східної Православної Церкви тому не може бути мови про співпрацю Української Автокефальної Православної Церкви, її ієрархії з духовенства, з німцями в часі окупації ними України, як те стараються представити чинники ворожі українському народові в його боротьбі за самоозначення.

Брутальне порушення прав Православної Церкви і порушення св. її канонів в підпорядкуванні єпископів і духовенства генерал-комісаром і гебітскомісаром та зондерфірером і різним ландвіртам, втручання в справи християнського культу, роздмухування пристростей

в церковному житті на тлі національному, заборона всякого церковно-релігійного видавництва, палення св.церков, брутальне обходження з священниками по селах, переслідування, арешти, тримання потурмах і розстріли духовенства Української Автокефальної Православної Церкви, - всі ці документальні факти відношення до УАПГітлеровської влади по суті тех антихристиянської, можна назвати "співпрацею" Церкви і німців хіба що з гіркою іронією.

Але ж трагедія тієї Церкви і її віруючого народу в тім, що з увільненням від німецької окупації вони не мали жодної надії на що краще: історія нищення Церкви взагалі, особливо ж Української Автокефальної Православної Церкви, як Національної Церкви, в попередніх роках совітської влади з її державною атеїстичною доктриною не залишала сумніву, що совітські декларації в час війни про свободу релігії і Церкви в СРСР голошені й писані були не для Української Автокефальної Православної Церкви:

Та ж не тільки українська православна ієрархія і українське духовенство не мали віри в наступлення в СРСР релігійної толеранції. Емігрували на Захід, з відступленням німців, православні ієрархи Естонії, Латвії, Білорусі, Польщі і навіть т.зв. Автономної Церкви з України, єпископат якої, здавалось мав перед СРСР політичні заслуги, визнаючи каноничну юрисдикцію Московської патріархії в Україні, коли єпископат самої Російської Православної Зарубежної Церкви не визнає над собою тієї юрисдикції, як то видно з "Послання к русским православным людям по поводу обращения Патриарха Алексия к архипастырям и клиру т.зв. Карповецкой ориентации" - Глави тої Російської Зарубежної Церкви Митрополита Анастасія.

Що названа православна ієрархія різних народів, яку смішно було б вважати "фашистівською", правильно оцінила вартість нової ери "релігійної свободи" в СРСР, видно з теперішньої долі Греко-Католицької Церкви в Галичині, зокрема з долі по війні ієрархії тої Церкви та її духовенства. Правдива свобода сумління, незалежність внутрішнього життя Церкви, виховавчий вплив її на народ в дусі національно-релігійних, моральних традицій - не можуть бути допущені в краю, де панує монопартійний державний режим, оснований на матеріалістичній доктрині. Цей режим є причиною еміграції з СРСР, в тім і тисячі українського народу з церковною ієрархією та духовенством, як і причиною рішучої відмови вертатися на батьківщину, воліючи краще смерть на місті, хоч по батьківщині тужить серце людини, залишені часто там близькі і кривні.

Право на життя, дане людині Богом, на особисту свободу, свободу сумління і світогляду, - це є той дорогоцінний скарб, за яким шукають люди зі Сходу, втікаючи на Захід, в тій вірі, що основні християнської цивілізації, проти яких повстали в XX віці від Христа диктатури різних мастей, ще не зужиті людством і мають своїх захисників не в імя яких дочасних вигід чи кон'юктур, а в імя вікових ідеалів гуманності і свободи, які єдине стверджують правдиву гідність людини і людства і вистрадані останнім у віках після проголошення їх Євангелієм Христа.

"Ми вважаємо за самоочевидні правди те, що усі люди створені рівними, що вони отримали від свого Творця невідіймуні права, що до цих прав належать право на життя, свободу і те здобуття щастя", - ці слова з великого акту проголошення незалежності Північно-Американських Сполучених Штатів від 4 липня 1776 р. і тепер, через 170 років як скріплені у страшний переможній війні чином і жертвами в боротьбі за свободу людства великих і правдивих демократій Заходу - Америки, Великобританії, Франції, переляк певну надію у вигнанців, що вони знайдуть в своєму бездержавному становищі правну опіку і захист Великих Демократій Заходу.

Єпископат Української Автокефальної Православної Церкви висловлює глибоку вдячність міжнародній організації УНРРА, як і всім гуманітарним установам Урядів Сполучених Штатів Америки, Великобританії і Франції, за матеріальну опіку над українськими емігрантами в окупаційних зонах Німеччини і Австрії на протязі вже більше року.

Але водночас майбутнє цієї еміграції глибоко трівожить нашу душу. Ми є свідками релігійного піднесення цих людей на чужині, гарячі молитви їх до Бога по мвятинях, ними з посвятою від вбогих своїх засобів, але з теплотою сердечнозбудованих і впорядкованих по таборах і поза таборами. Ми є свідками, як ці люди дітей своїх вчать по заснованих ними, хоч і бідно, з великими недостатками в підручниках і шкільних приладдях, рідних школах, як старається українська молодь надолужити втрачений через військові події час і здобути вищу освіту. Ми бачимо як дорослі і старші займаються самоосвітою, вивчають мови, навчаються ремесла, набувають фахове знання. Люди науки й мистецтва різних видів теж при великих недостатках в наукових і мистецьких засобах, віддаються праці, організуючись в мистецькі товариства, хоры, літературні союзи, наукові установи. Багатьох з української еміграції занято фізичною працею і багатьох готових взятися до цієї праці.

Та всі ці позитивні прояви емігрантського життя, властиві не тільки українській еміграції, якже повсякчасно осмислюються непевністю завтрашнього дня, невизначеністю правного становища еміграції, вічними на цьому тлі похлиплими чутками і постійним страхом емігранта перед насильством над ним чи над його близькими.

В імя євангельських заповітів, любови й милосердя, в імя признання в культурному християнському світі засад гуманності й справедливості, ми просимо найперше ствердити священне право азилу для всіх політичних емігрантів з українського народу, незалежно від того, коли хто з них і з якої місцевості емігрував. Бо ж нема жадних правних і моральних підстав по хронологічних і територіальних даних виїзду одних зважати за правосильних до політичної еміграції, а других за рабів під яремних, до їх треба повернути супроти їх волі.

Зі ствердженням священного права азилу, з якого користалися своїм часі на Заході і вожді комунізму, між ними сам Ленін, ми просимо правно оформити положення емігрантів встановленням для них, як часово бездержавних, відповідних документів, як після першої світової війни становлені були для емігрантів зі Шкоду міжнародньою згодою "Нансенівські пашпорти".

Розуміючи, що перебування тисяч української еміграції на окупованих німецькій землях може бути тільки часовим, як рівно ж і тимчасове окупчення більшости їх по таборах з удержанням від гуманітарних установ не може бути явищем нормальним і здоровим, ми просимо далі заопікуватися розселенням еміграції, щоб мала вона собі місце під сонцем та змогла прикласти свою працю і здібности до спільного людського добра, для здобуття власних засобів для життя та для свого духового культурного зросту.

Зважаючи на те, що українці - члени Української Автокефальної Православної Церкви складають собою суцільність з погляду національного, мовного, культурного і вірнісповідного, ми просимо при організації переселення їх надати йому найбільш груповий характер; як до можливо, щоб ін корпоре переселено було цих вигнаних у визначену країну, де розселено було б їх організовано епархіями і парафіями, надавши відповідні початкові засоби для існу-

вання і корисної праці наших селян, робітників і інтелігенції.

З гарячим проханням про задоволення цих головних потреб української еміграції звертається до християнських народів і їх високих урядів Священний Синод Української Автокефальної Православної Церкви в свідомості свого архиєпископського обов'язку і відповідальності перед Богом і сумлінням за доручення його духовній опіці людей та слідує заповіді св.Євангелії: "Пресіть і дастся Вам; Шукайте і знайдете; Стукайте і відчинить-ся Вам; бо кожен, хто просить той добуває, хто шукає той знаходить і хто стукає, тому відчинить". /Матф. VII, 7-8/. -

Еслінген на Вюртембергії, 18.вересня 1946 р. Голова Священного Синоду УАПЦ на еміграції, Митрополит Полікарп.

oooooooooooooooooooooooooooo

Ми хочемо чесно працювати.

З'їзди

Всечесного Духівництва Української Автокефальної
Православної Церкви
провінції Великий Гессен.

24 вересня ц.р., в присутності Преосвященнішого Єпископа Мстислава, керуючого Церковною Провінцією УАПЦеркви Великий Гессен, відбувся зїзд Всечесного Духівництва Української Автокефальної Православної Церкви тієї провінції. В зїзді взяли участь - 20 священників і 3 діаконів, що обслуговують українських скитальців на терені В.-Гессен. Перед відкриттям зїзду відправлено в домовій архиєрейській церкві молебен, після якого праді зїзду започаткував своїм словом Преосвященніший Єпископ Мстислав, накресливши в ньому цілі й завдання зїзду та роль українського православного священника на скитальщині. Окрім того, Преосвященніший Єпископ Мстислав, як член св.Синоду УАПЦеркви на еміграції, зацікавив присутніх членів зїзду з працями св.Синоду і св.Собору Єпископів УАПЦеркви над організацією церковно-релігійного життя православних українців на скитальщині та поступом праді над здійсненням головного на сьогодні завдання - об'єднання всіх православних українців у розсіянні повз батьківщиною по цілому світі перебуваючих й створення єдиного, всіх їх обов'язуючого на чужині центру церковної диспозиції, очоленого канонічною ієрархією Української Автокефальної Православної Церкви.

Серед інших справ зїзд всебічно обміркував теперішній стан скитальців-християн взагалі, а українських зокрема і ухвалив звернутись до Організації Об'єднаних Націй з таким закликом:

-Духівництво УАПЦеркви з сумом і неспокоєм стверджує, що не зважаючи на те, що від закінчення війни з тоталістично-націоналістичною Німеччиною минуло вже півтора роки, досі не вирішено долі скитальців - християн взагалі, а українських зокрема. Спроби поладити цю важку справу на весняній сесії Організації Об'єднаних Націй, не зважаючи на щирі інтенції більшості її членів, в практиці оказались далекими від замірів представників З'єднаних Штатів, Великої Британії, Франції і інших християнських держав світу. Недавно зліквідовано інститут зв'язкових старшин, що з ними скитальці вийшли на чужину, віддаючи одночасно скитальців під опіку старшин, що перебувають на службі ворожих християнству тоталістичних, переважно безбожницьких урядів. Крім того з останніх чл-

сах заіснувало аж надто багато підстав до переконання, що положення скитальців - християн починає з дня на день погіршуватись та стає навіть для них небезпечним. Справа опіки над ними, зі справи чисто гуманітарної, стає предметом політичної гри. На цьому місці з великим неспокоєм мусимо пригадати освідчення Головного Директора УНРРА п. Ля Гвардія, який після побуту в Москві освідчив, що СРСР прийме понад 300 000 скитальців, що не мають совітського громадянства. Хочемо вірити, що згадане освідчення п. Ля Гвардія є прикритим непорозумінням, яке зродилось тільки через незнання цим відомим громадським діячем ЗДАмерики політичних, соціальних і релігійних проблем сьогодишньої Європи взагалі, а європейського Сходу зокрема. Однак останнє не може зменшити нашого неспокою за долю всіх скитальців - християн, тим більше, що, як до нас доводять довір'я гідні вістки, в останніх днях провід УНРРА розіслав директорам Тімір УНРРА в Зах. Німеччині обіжники, в яких подано засоби, як зменшити число скитальців в таборах та змусити їх до примусового повороту на батьківщину. Ці вістки підтверджують заіснувані вже в останніх днях факти примусового виселення з таборів УНРРА скитальців-християн.

Все це змушує нас - духовних пастирів, обов'язаних дбати про духовне і матеріальне добро добровільно коло нас об'єднаних вірних, звернутись до представників християнських народів світу, об'єднаних в Організації Об'єднаних Націй, з горячим закликом:

1. Негайно устійнити ясне і всіх обов'язуюче правне положення християн-скитальців, що перебувають тепер на теренах Зах. Німеччини й не мають заміру повертатись до своїх батьківщин через те, що панують там сьогодні антихристиянські монопартиїно-тоталістичні уряди.
2. Віддати негайно опіку над скитальцями-християнами міжнародній організації, побудованій на засадах християнської етики і моралі та керованій представниками християнських народів.
3. Негайно видати скитальцям-християнам відповідні особисті документи, що давали б їм змогу вільно порушуватись по світі й тим, що мають засоби, самим подбати про влаштування свого життя на чужині.
4. Для тих, що не мають власних засобів негайно розпочати акцію організованого їх розселення в християнських державах, закликаючи ті держави до ліберального й християнського трактування еміграційної справи та до моральної і матеріальної допомоги скитальцям на початок їхнього побуту в тих державах. Українців, й міру змоги, розселити на теренах Канади й Аргентини, бо ці країни відповідають їм кліматично, а зокрема своїм хліборобсько-господарським характером.
5. Негайно заборонити представникам УНРРА вживати 'дких би то не було засобів, зокрема позбавлення скитальців харчів і мешкання, що мали б на меті змусити скитальців-християн до примусового повороту на чужу їм сьогодні батьківщину.
6. Негайно зобов'язати УНРРА, щоб її представники в таборах для скитальців улегшили духовництву християнських церков виконання релігійної опіки над їх вірними, а зокрема, щоб дали відповідні приміщення для виконання релігійних практик, бо якдосі, в багатьох випадках скитальці-християни не мають відповідного місця для відправки богослужень й відбувають такі нерас на стріхах, або в підвалах.

Окрім того мусимо ствердити, що дальший побут скитальців на теренах Зах. Німеччини є шкідливий під кожним поглядом, бо він:

- 1/ Комплікує політичну ситуацію на тих теренах.
- 2/ Втягає скитальців, помимо їх волі, в орбіту політичних розгризок.
- 3/ Змушує на непродуктивне витрачання великих коштів на їх утримання.
- 4/ Деморалізує людей непевністю завтрашнього дня.
- 5/ Відвдичає їх від нормальної чесноі праці на утримання себе й родини.

Цей заклик керуємо до Організації Об'єднаних Націй в глибокому переконанні, що знайде він відгук в серцях представників християнських народів та спришить вирішення долі скитальців-християн, зокрема зліквідує теперішнє їх тяжке положення й забезпечить скитальцям будучину, згідно з християнськими засадами про любов і справедливість до ближнього.

Зі свого боку, ми, українське православне духовенство, нерозривно зв'язане з нашими вірними, забезпечуємо всебічну і з нашим положенні можливу допомогу в праці над покращенням долі скитальців-християн.

Підкреслюємо, що ми, — українські скитальці, — сини великого християнського народу, який впродовж останніх 28 років свого існування, втратив понад 16 мільонів своїх найкращих синів і дочок у боротьбі з антихристиянським тоталізмом, з тим понад 5 мільонів у боротьбі з тоталістично-націоналістичною Німеччиною в р.р. 1939-1945, зокрема тяжко переживаємо своє прикрі сьогоднішнє положення в Зах. Німеччині. Нашим горячим бажанням є, щоб наше замкнуття до праці, праці чесноі й згідної з заповідями нашого Великого Вчителя-Ісуса Христа, — якнайскорше було взяте на користь християнського Світу і для його слави.

~~ПІДПИСАНО~~

ЦІКАВІ ЗВІСТКИ.

ХТО ПІДЛЯГАЄ РЕПАТРІАЦІЇ.

У Лондоні, після розгляду, ухвалено нові постанови в справі репатріації советських громадян.

Примусовій репатріації підлягають:

1. Особи, що були громадянами, або жили в ССРСР на 1.9.1939 р. та які належать до нижчезазначеної категорії, будуть репатрійовані, без огляду на їх бажання, а при потребі — навіть силою.

а/ Ті, що їх взято в полон в німецьких уніформах, включаючи уніформи підвійськових організацій, як Козацький Легіон, Ваффен СС і організація ТООТ.

б/ Ті, що були членами советських збройних сил 22.6.41 р. або після того, і не були потім демобілізовані.

в/ Ті, яких ССРСР оскаржує, що вони добровільно надавали допомогу ворогові, при чому, якщо ССРСР подасть британській владі матеріали обвинувачення і подасть у кожному випадку логічні подробиці як ст: час місце та характер злочинів і їх виконавців. Опір, виявлений під час репатріації, або звичайна праця в німецькій індустрії чи сільському господарстві не можуть бути самі по собі визнані як допомога ворогові.

ПРО ДОБРОВІЛЬНУ РЕПАТРІАЦІЮ.

2. Осіб, що були громадянами або жили в ССРСР на 1.9.1939 р., але не належать до категорії, зазначеної в § 1 треба заохочувати повернутися додому, при чому сили не будуть виставляти перешкоди. Треба вжити всіх старань, щоб полегшити репатріацію.

/Прод. на ст. 32/.

КАНАДА ДОЗВОЛИТЬ ІМІГРАЦІЮ.

Справа скитальців перед Сенатською Комісією. ^{х/}

29 травня 1946 р. в Отаві /столиця Канади/ відбулось засідання Постійного Комітету в справах імміграції і праці Канадійського Сенату, на якому обговорювалось питання про допуск українських скитальців до Канади. На цьому засіданні брали участь 17 сенаторів на чолі з сенатором Нордоком, а від українців були дві делегації, які виступали з протилежними домаганнями.

Делегація, яку представив посол А. Глінка складалася з посла до манітобського парламенту, голови Союзу Українських Самостійників, адв. І. Соломона; голови КУК, канцлера греко-католицької церкви в Канаді о. В. Кушніра; заступника голови КУК, голови конвенторії Української Православної Автокефальної Церкви в Канаді о. С. Савчука та кол. голови Союзу Українсько-Канадських Вояків лейтенанта Б. Панчука. Ця делегація подала меморандум і усно подавала аргументи на користь дозволу скитальцям переїздити в Канаду.

Друга делегація в складі секретаря Товариства Українських Робітничо-Фармерських Домів І. Бойчука та редактора комуністичного часопису "Українське Диття" С. Мацієвича в Торонто подала меморандум і усні аргументи проти того.

Докази на користь скитальців найширше представив посол І. Соломон. Він підкреслив, що досвід війни яскраво вплив на беззнеку рідного населення Канади, яка маючи великі простори та безліч нерозроблених природних скарбів, мусить напружити всі сили, щоб триматися на одному культурному, господарському й політичному рівні з своїми великими сусідами. Тимчасом Канада, маючи простори більші за ЗДНА, де проживає поверх 130 мільйонів населення, має лише 12 мільйонів. При такій кількості їй тяжко опиратися мирній експансії з півдня і військовій загрозі з заходу. Щоб забезпечити розроблення своїх природних скарбів власними силами, піднести культуру й добробут та забезпечити мир, Канада повинна збільшити своє населення якнайшвидше. Про це вже не раз виразно говорив сенатор Ребок.

Для того є тепер нагода — це жертви війни в Європі, які опинилися без притулку, і серед них значна кількість українців.

Канада має досить місця для хліборобів, а серед українців їх найбільше. Про здібності українців до хліборобства свідчать різні офіційні джерела Канади. 48 проц. українців у Канаді є хлібороби, які прибувши сюди без потрібних засобів і знання мови, протягом декількох літ обернули дикі хаці в культурні ниви. Перші нагороди за найкраще збіжжя та худобу в останні роки дістали на світовій виставі в Чикаго українці з Канади. Поруч з тим українці Канади показали велику охоту до поступу й освіти. З українських фермерських родин виійшло 830 учителів та коло 200 осіб з вищою університетською освітою. З одної родини фермера Огризла шість синів скінчили університет. Українці люблять Канаду й не жаліють життя для її захисту. В канадській армії було поверх 35.000 українських хлопців і дівчат, які добровільно записалися до військової служби. В провінції Альберті, де українців 91.000, тоб то: 6 проц., до війська записалося 11 проц. З канадським населенням іншого походження українці поводяться по братньому.

Таким самим працюючим і культурним елементом є українські скитальці в Європі. Сторонні обсерватори, як д-ка Біркен, стверджують, що там найбільше хліборобів, які заповняли змігноті до освіти, і тому т. бори мають школи, курси, а навіть університети. Декотрі починають вже говорити англійською мовою. Майор А. Сиротюк, радник д-ни тільки щойно одержали повний текст протоколу сенату англійською мовою. Хоч це засідання і відбулось давно, але воно представляє великий інтерес для нашої еміграції.

Бритійського Кілітарного Уряду в окупаційних зонах в справах агри-культурних, стверджує працєвитість скитальців і наявність значних культурних сил, які б були дуже корисні для Канади.

Після доповіді І. Соломона голові комісії сен. Нордок запитав, якою мовою говорять більшість українських скитальців - польською чи російською. І Соломон відповів, що всі говорять мовою українською, але більшість з них була під державою польською, а меншість - румунською та російською..

Сенатор Горнер заявив, що він українців знає дуже добре, бо протягом 40 літ проживав в суспільстві з ними в околицях Блейн Лейк та Крідор в провінції Саскачеван. На свої очі бачив, як в чужій депресії вони показували найбільшу витривалість, працєвитість і любов до землі. Тому він цілком підтримує надання делегації, висловлені І. Соломоном.

Сенатор Гай сказав, що немає потреби доводити культурні здібності українців, коли комісія бачить перед собою такого їх представника, як посол Соломон, який на його запити подав до відома, що родився в Канаді, закінчив у Вінніпегу і оце вже є послом на другий термін, а опріч нього в манітобському парламенті є ще 6 українців послів, з яких один /Бачинський/ виконує ці обовязки 28 літ і є тепер заступником голови парламенту.

Лейтенант Б. Панчук розповів про свої зустрічі з українськими скитальцями в Європі. Англійські коменданти таборів окрізь ставили їх за приклад для таборян інших національностей. В таборі недалеко Іллі вони збудували православну церкву і поставили хрест з електричним освітленням, щоб по ночах зидко було де табор. Все це зробили власними руками. Вся церква коштувала 1.300 німецьких марок та 300 сигарет, подарованих киздоськими вояками. Б. Панчук розповів також, як німці поєверіалися цими людьми, як їх визискували й карали.

Картину змальовану Б. Панчуком, доповнив О. В. Кушнір, розповівши, що він бачив під час своєї подорожі по таборах. Особливо підкреслив робітничий характер імїграції. Інтелігенції, мовляв, у англійській зоні не більше 2 проц., а в американській не більше 10 проц. Все робітництво, хоч силою вивезено німцями, не хоче вертатися до дому під совітський режим.

От. С. Самчук підкреслив, що одною з причин небажання вертатися до дому є совітське переслідування греко-католицької церкви. Мовляв, православний але як громадянин демократичної Канади, звик толерувати всяку віру. Знаю й розумію почуття скитальців, які не хочуть вертатися туди, де їх ніра викинується насильством. Він також підтвердив, що більшість скитальців походить з протєжних верств.

Комуністичні делегати в меморандумі й усних відповідях на запити заявляли, що вони теж устать необхідним збільшити поселення Канади імїграцією, але не українською, бо в Україні ніхто не приїде з скитальцями самі фашисти. Одні з них просто військові злочинці, другі - колабораціоністи, а треті ті, що не хочуть повертатися на батьківщину, бо там треба тяжко працювати над відбудовою краю, а тут, мовляв, можна жити легкий хліб. Комуністи рішуче заявили, щоб не давати жадного "визиду" для "політичних втікачів", бо вони принесуть у край неспокої. Після амністії, яку мав би дав совітський уряд, справні робітники вже повернулися до дому, а залишилися тільки інтелігентські політики, військові злочинці та колабораціоністи.

Щоб точніше показати комуністичну позицію в цій справі, наведено хоч скорочено кілька витягів з протоколу.

Голова комісії: Що має визначити добрих і злих?

С. Медієвський - Комітет ООН в якому є делегація Канади. Треба пам'ятувати, щоб під маркою "політичних втікачів" не проскочили військові злочинці.

Сенатор Дейвил. — Ви гадаєте, що канадському урядові тільки це робити без контакту з урядами країн, з яких походять скит ль-ці.

М. — Я гадаю, що самий канадський уряд не в стані цього зро-бити.

Сен. Дейвил. Значить треба це робити в порозумінні з краї-ною звідки вони походять?

Так — відповів Мацієвич.

Сен. Ребок. — Чи не могли би ви сказати, яким саме імігран-тів і як могли би ми дістати в Канаду?

М. — В Європі є досить народу, що бажав би бути в Канаді але з України гавряд чи хто може прибути. За те є досить францу-зів, югославів, норвежців та інших які можуть приїхати.

Сен. Ребок. — Ви гадаєте, що немає надії на можливість укр-їнської іміграції в Канаду.

М. — Ні, тепер цього не може бути.

Коли сен. тор Мордок запитав С. Мацієвича, в чому він не по-ходжується з представниками КУК-а, він заявив, що ми згодні щодо потреби дозволу іміграції до Канади взагалі, але — "цілком відкидаємо можливість дозволу на їзд української еміграції з погляду безпеки Канади." А трохи даліше він почав п'утатись між робітниками, що наби то добровільно /?? де він також бачив емігран-тів в Канаді/ приїхали до Німеччини на працю та робітниками, що примус-ово були мобілізовані, які мали, за його відомостями, вже поверну-тись до дому. А ті, що сиділи в концтаборах і тисячами гинули в німецьких тюрмах, не вже ж це також "добровільці" і "коллабораціо-ністи".

Цікаве було питання, яке задав С. Мацієвичу сен. Ребок, кого він властиво представляє. Він сказав, що репрезентує Товариство українських канадійців, фермерських робітників, передплатників газети "Українське життя" та "Український світ", хоч, мовляв, фер-мерські робітничі організації не є комуністичні, але вони "симп-тизують" Україні /очевидно, Радянській, тут він до кінця не ска-зар/, а потім підкреслював, що це не політичні організації, а голо-вно "культурні".

Достатню відповідь цим "представникам українських фермер-ських робітників" дав о. В. Кушнір, заявивши, що він бував майже у всіх таборах Англійської і Ам риканової зони, Італії, Франції та Бельгії і може сказати, що заявляє суперечить фактам і правді. Це не тільки його особисті думки, це опінія всіх осіб, які були в Євро-пі і самі ц цьому явочно мали можливість переконатись.

На запитання голови Комітету Мордока о. В. Кушнір заявив, що на його думку, в зв'язках протилежної групи є скриті політика Соці-ального Уряду. Його поправив сен. Мордок словами "комуністичні настан-ки". Така й моя думка, сказав о. В. Кушнір.

Далі о. В. Кушнір відкинув як неправдиві дані С. Мацієвича про те, що серед еміграції є великий відсоток інтелігенції і підкре-слив, що група Мацієвича представляє не більш 5% всього укр-їнсь-кого населення Канади.

Н. жаль ми не маємо зкінчення протоколу цього засідання, яке тривало ще після обіду. Але й цього досить, щоб зрозуміти зміст чийого імені говорив Бойчук і Мацієвич, виконавчим чийого наказу вони являються на Сенатській Комісії.

З цих уїдливих запитів, які ставили окремі сенатори С. Мацієвичу видно, що в Канаді цілком добре розуміють, що це робить Вен-наказом з Москви проти тих держав.

=====

За дотеперішнім іміграційним законом /включно з недавнім доповненням/, канадійський громадянин може спровадити до Канади таку свою рідню: батька, матір, жінку /а жінка чоловіка/, незамужню дочку, нежонатого сина, нежонатого брата, незамужню сестру, кузина іх. й кузинку /що є сиротами і понижче 16 р. життя/. Також може спровадити собі наречену. Крім цього може бути допущений до Канади

[illegible]

хлібороб, що має засоби на набуття фарми в Канаді, а також чужинець, що служив у канадійському війську в часі війни. Воім іншим досі вступ у Канаду неможливий. А коли і чи взагалі канадійський уряд поширить свій закон на допущення інших категорій імігрантів у Канаду, цього ще неможливо збагнути. Бо в Канаді змагаються між собою два погляди. Один обстоює допущення масової іміграції, щоб, збільшивши населення країни, скорити темпами й на якнайширшу скалу розвинути канадійське господарство й поставити Канаду в ряд великих держав. Другий погляд рішуче опрокидує думку про масову іміграцію, побоючись, що вплив імігрантів міг би викликати постгосподарське замшання й економічну депресію в Канаді. Мораль, канадійське населення повинно побільшуватись у природний спосіб /збільшенням народжень і в першій мірі треба забезпечити йому гідний життєвий рівень та інші життєві потреби. Маден із цих поглядів ще не переміг.

Теперішній канадійський іміграційний закон не виключає гуртового спровадження людей до Канади. Він дозволяє допущення імігрантів-хліборобів, що можуть купити собі фарми в Канаді й господарювати на них. Однак чи оеред скитальців багато таких, які мають гроші на закупню фарми? Оскільки нам відомо, більшість їх утікала з рідного краю в світ за очі лише в тілом і душою. Отже більшість їх не має гроша ні іншого матеріального добра. А навіть якби канадійський уряд дозволив українському громадянству в Канаді закупити фарми для гуртів скитальців, то ледве чи воно на це могло б спромогтись. Це тому, що земля в Канаді тепер дуже дорога, переважна більшість українського загалу в Канаді неваможна.

Не хочемо цим сказати, що шкода пробувати нам тут у Канаді підшукувати способи для опровадження гуртків українських скитальців на канадійські фарми. Старатись треба й конечно. Однак не можемо на цьому обмежитись, а українські скитальці, які хотіли б поселитись у Канаді, не повинні бути надто певними, що їхнє бажання здійсниться.

Положення цілої скитальчої справи сьогодні таке непевне, що скитальцям не приходить ся висірати, де поселитись. Ко-

жний повинен використовувати першу нагоду забиратись із табору чи з-під адміністрації УНРРА та емігрувати в ту заморську країну, куди його пускають. Чим скорше вибереться, тим краще для нього. Українські установи й організації, як КУК і УЖК та комітети допомоги скитальцям у Канаді й ЗДА докладають всіх зусиль, щоб уможливити якнайбільшій кількості українських скитальців поселитись у країнах Північної Америки. Однак при тому повинні робити заходи, щоб країни центральної та Південної Америки відкрили свої ворота для українських скитальців. Оскільки нам відомо, то Комітет Українців Канади такі заходи вже робить і в вигляді на успіх.

"Новий Шлях" ч.59.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОПІКИ НАД СКИТАЛЬЦЯМИ.

Зважаючи на некучі потреби і ви-моги теперішнього моменту, Комітет Українців Канади виділив окремому КОМІСІЇ ОПІКИ І ПОСЕЛЕННЯ для налагодження і проведення таких кінцевих справ:

1. Прискорення і поліпшення справи ПОШУКУВАНЬ за рідними і близькими.
 2. Запровадження ОПЕКУНСТВА для сиріт, студентської молоді і покалічених та хворих серед скитальців, а також для допомоги окремим і спеціальним випадкам.
 3. Підготовки до ПОСЕЛЕННЯ скитальців в тих країнах, де буде можливо й досільно, і посильна допомога з цієї справи.
- Щоб ця комісія могла виконати поставлені завдання найбільш досільно і з найкращим успіхом, конечно і підтримка і координація в цих справах доброї волі українського громадянства в Канаді.

Комітет Українців Канади просить:

1. Стежити за всімц пошукуваннями, які оголошуються в українській пресі, і присилати відгуки на них від заінтересованих осіб негайно до Комітету.
2. Всіх тих, що мають рідних або

близьких серед скитальців, просить по-
казати про себе відомості до Коміте-
ту з евакуації, чи мають можливість
спроводити тих близьких на свій кошт
і оселити на ферму, в разі урядового
дозволу.

Всіх тих, що мають рідних або близьких серед скитальців, а не мають можливості посидити їх на ферму, але можуть збільшити кошти їхнього перерозу на поселення, просять вголошуватись до Комітету.

3. Всіх тих, що не мають рідних і близьких серед скитальців, але бажають допомогти кому з них у переїзді чи оселити на землю, просять подати про себе до Комітету.

4. Всіх тих, що мають різні мешкання
на своїх фермах, де з різні потреби,
могли б тимчасово перебути нові по-
селенці, просити на такому аргументації
до комітету.

3. Всіх тих, хто бажає би взяти участь
у гришми у набутті зможе для нових
поселенців, просить ся також зголосити-
ся.

Переселення скитальців передбачується в різні країни, де буде дозвіл і відповідні умови, і поміч на їх переїз. і поселення потрібна від нас незалежно від того, з якої країни вони будуть переселятися.

6. Всіх тих добрих людей, що можуть взяти на себе ОПІКУНСТВО над дітьми-сиротами, а також опікунство над студентами - для утримання їх під час науки, просяться негайно зголоситися до Комітету, бо потреба вже тепер велика і невідкладна.

7. Всіх тих добрих людей, що можуть взяти на себе опіку над каліками, хворими, чи іншими, які потрапили у виключно тяжке положення, проситься також згодитися.

8. Також проситься зголошуватись всіх
тих, що в якийсь інший спосіб бажають
допомогти в удосконаленні освітальців.

9. Українські організації просять поді-
лювати Комітет, хоча їм потрібно учи-
тельів рідних шкіл, учителів музики, ди-
ригентів, а також фахових ремісників,
як ковалі, механіки тощо.

Комітет при цім просить не забувати, що потреба грошових фондів для допомогової акції скитальцям є надзвичайно велика і все зростає, а тому konieczним є всебічне пам'ятати про центральну українську допомогову інституцію - фонд допомоги Українців Канади - і старатися о якнайбільші й сталі жертви.

на цей фонд, щоб він безпере-
ривно зростає на зутріч вели-
ким потребам..

Таким Комітет просить не згадувати про збірки на бюджет Комітету, бо цей бюджет уможли-вляє ту відповідальну і так кінечну працю, яку Комітет про-водить.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

ЦІКАВІ ЗВІСТКИ.

Переселення до Південно-Африканського Союзу.

У половині вересня представники Центрального Українського Допомогого Комітету в Лондоні мали довгу розмову з офіційними представниками Високого Комісара Піддольно-Африканського Союзу про можливість імміграції до цієї країни.

Як зазначив цей представник, Міждержавно-африканський Союз хоче прийняти коло 100 000 нових імігрантів переважно з британських островів. Проте відомо, що на Британських островах максимумально набереться 50 000 осіб, решту доведеться набирати серед європейських скитальців.

6 підстава гадати, що уряд зможе щорічно брати коло 20 тисяч переселенців. Він зобов'язується оплачувати транспорт та нести інші витрати з переліку Контрибуції від Союзу до Об'єднаних Націй. Відповідні листи-повідомств приїхали три комісії. Одна буде перевіряти мобілізуючих імігрантів у Великій Британії, друга на півночі Зх. Європи і матиме штаб-квартиру в Гамбурзі, третя в Італії й охоплюватиме німецькі країни. Досягати другої Комісії будуть прикріплені до установ ООН та військового Уряду в окупованих зонах Німеччини, об'їждатимуть табори та відбиратимуть людей для іміграції. Ральфяки для іміграції не потрібні. Набиратимуть різних кваліфікованих робітників, ремісників і фахівців.

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ ПЕРЕСЕЛЕННЯ

ЩО НАС ЧЕКАЄ ?

Наш шлях - переселення.

Головний командувач американської армії в Німеччині Мек Карней 18 вересня звернувся до 400 тисяч переміщених осіб в американській зоні з закликом, в якому радить переміщеним особам масово вертатися на рідні землі, бо вигляди на швидке поселення на чужині дуже погані.

У заклику говориться далі так:

"Було і залишається політикою США підтримувати добровільний поворот переміщених осіб до їхньої батьківщини. Ми гадаємо, що поворот найкраща розв'язка для всіх зацікавлених. Умови переселення в країнах західної півкулі /т.зв. обидвох Америк/ у всякому випадку не будуть легкі. Будуть потрібні передусім малі родини вишколених сільсько-господарських робітників, що були б здібні до праці в тропічному і субтропічному кліматі. Ще доки переселенці зможуть придбати власну землю, вони мусять найперше працювати довгий час як сільсько-господарські наємні робітники в найскромніших умовах платні і прожитку, так що істотне покращання їх господарського стану дуже сумнівне". - "Вже п'ять місяців йде еміграція до США з американської окупаційної зони. До цього часу отримало 4.500 переміщених осіб дозвіл на виїзд. Еміграційна квота до США дозволяє на виїзд 1.100 переміщених осіб місячно. Зміна і збільшення числа дозволів на виїзд до США може бути ухвалена тільки через Конгрес США. Для більшості - у цих умовах тільки є такі можливості: після періоду вичікування, який триватиме навіть декілька років, поселення в обмеженому числі в якійсь чужій країні, правдоподібно у віддалі кількох тисяч кілометрів, в рідко заселених околицях і у важких господарських та кліматичних умовах або виключення переміщених осіб у німецьке населення". - Ген. Мек Карней кінчає свій заклик такими словами: "Я обрав цю дорогу безпосереднього звернення до вас, щоб протиставитися поголоскам про можливість легкого, швидкого і масового переселення і щоб дати вам повну ясність щодо вашого стану. Йде мені про те, щоб ви могли на цій підставі самі вирішити ваше майбутнє."

Після заклику ген. Мек Карней з подібним апелем до скитальців, але вже польської національності, за винятком жидів, звернувся командувач 3-ої американської армії ген. Кейсс, в якому він пропонує повертатись на батьківщину. Одночасно він заявив, що Америка, Канада та інші країни можуть взяти скитальців в обмеженій кількості. Але з цього скороченого тексту заклику, надрукованого в німецьких газетах, важко зрозуміти, чи це звертання є пропозицією чи загрозою примусового виселення. Дехто так, очевидно, й зрозумів, бо вже й говорить про примусову репатріацію переміщених осіб /ДП/.

Що пропонує УНРРА?

Директор УНРРА Ля Гвардія спрямував до Господарсько-Суспільної Комісії Об'єднаних Націй листа в справі дальшої долі переміщених осіб. Подорожуючи по всіх столицях Старого Світу він скрізь ставив на дискусію питання про дальшу долю коло 800 тисяч переміщених осіб, що тепер живуть у більшості по таборах, на терені Німеччини й Австрії. Ля Гвардія стверджує, що думки про те, що треба зробити в майбутньому з переміщеними особами, поділені. Цивільні представники установ додержуються здебільшого того погляду,

що масу переміщених осіб треба намагатися повернути до їх батьківщини, а тих, що ніяк не можуть чи не хочуть вернутися, переселити до чужих країн. Є загальний погляд, що тією опцією мусять чинити більше зайнятися Об'єднані Нації, тим більше, що переселяти повинні до країн членів Об'єднаних Націй. Цілком іншого погляду зійської кола. Вони скрізь висловлюють думку, що табори треба чимшвидше розпустити і залишити переміщених осіб їх власній долі. Ті, що не бажають вертатися, мусіли б включитися в німецьке і австрійське життя. Для Гвардія від себе висловлює погляд, що конвенція військових шкідлива і не повинна бути прийнята Об'єднаними Націями. Залишення тієї маси чужинців у Німеччині і Австрії найперше серйозно обтяжило б господарський розвиток цих країн. З другого боку ця розв'язка створила б підставу для віднови агітації нацистів у цих країнах. Для Гвардія підтримує від себе погляд, що треба взяти всіх можливих заходів, щоб якнайбільше число переміщених перевести до рідних країн, а решту можливо якнайшвидше забрати з Європи.

Як відомо, усілякі репатріаційні заходи уже застосовуються від самого кінця війни до всіх ДП. Ті з них, що мали охоту репатріюватися уже це зробили, а ті, що залишилися, очевидно, не бажають уже повертатися. Тому тяжко вгадати, якими цими способами можливо половину з них навести до репатріації, як то планує для Гвардія.

У всякому разі для українських скитальців це є цілком неможливе.

Заохочення для поляків.

Відносно поляків уже застосовано один із засобів додаткового заохочування до повороту на батьківщину. Цей же директор УНРРА для Гвардія обіцяє всім скитальцям полякам, що зголосилися на виїзд до батьківщини, видати наперед за 3 місяці УНРР-івські хартові приділи навіть з цигарками. А варшавський уряд обіцяє їм навіть праця, земля і шлюб.

Щодо українців, колишніх польських громадян, залишається в силі, як відомо, угода про передачу їх в Польщу до Радянського Союзу.

Тому ці обіцянки польського уряду до них, очевидно, не стосуються.

З того всього видно, що на скитальців надіваються чорні хмари; наше завтра непевне. Ми твердо віримо в людяність і свободомисльність американського народу, який мусить зрозуміти, чому ми не хочемо й не можемо тепер повертатися на свою любиму батьківщину. Ми знаємо відповідні постанови ООН, Соціально-Економічної Комісії, Комітетів Оборони прав людини на чолі з п-ном Рузвельтсом та Лондонського Комітету Оборони на чолі з лордом Робертсом про порядок примусової і добровільної репатріації. Своєю життєвою думкою маса українських скитальців визначила: розміщення в різних країнах Європи, крім Німеччини та Австрії та переселення до заокеанських, насамперед до південно-американських країн.

Але ці заклики з деякими погрозами повинні бути враховані українською еміграцією. Вони мусять спонукати її до особливо витриманого й доброго поведіння. Бо й справді, ми чуємо чимало доброзичливих відкликів про нас з боку різних альянсових чинників і про людей з нахилом до творчої праці, організованих та ледяної поведінки. Це в багатьох випадках рятувало наше становище і відкривало перед нами кращі перспективи на майбутнє. Але ці відгуки про нас постоїли під впливом тих людей, декому з нас просто "збаламутили" голову від успіхів.

Відомо, що ми живемо й працюємо в німецькому оточенні. Чимці за нами пильно стежать, пізнають нас доти по ділобачках. Ми не сміємо з цим не рахуватися, бо живемо на їх території і до деякої міри, коли не всі, то багато з нас, користується з їх гостинності. І кожен дехто собі легковажить або просто "свище" з цього, то заради україн-

ської еміграції до цієї справи мусить підходити більш розсудливо і спокійно, об'єктивно. Факт незаперечний, як це говорив нам один знайомий німецький промисловець, кожний незаконний крок, всяка непра- вомірність для того чи іншого скажімо паскаря, розладнює, підкопує, зриває повільну відбудову німецького господарського життя. Коли ми не беремо активної участі, яке право маємо, легко говорячи, пере- шканджати їм в цьому. Усякі утиски чужинців з боку американської чи англійської влади, це не тільки наслідок міжнародної гри, що тепер відчувається на кожній міжнародній конференції, це, коли хочете, результати тої реакції німецької молодшої демократії на чисельні а- решти паскарів в різних містах і районах, на грабунки й вбивства, що чиняться різними злочинними елементами, які плямуть чесне ім'я воїєї еміграції. Слава Богу, що українська еміграція з цим немає ні- чого спільного. Але трапляється іноді, що арештують і українців- паскарів, які кидають дуже погане світло на всіх нас. Нам це не може бути байдужим.

Тут ми скажемо кілька слів про загальну поведінку наших ДП та "приватників" щодо німців. Ми далекі від того, що давати будь- кому моральні правила поведінки, але скажімо, в трамваях, залізни- цях, кінах, театрах, на вулицях, треба поводитися з німцями чемно по-людському, культурному, а в ніякому разі "не розмахувати руками" і не вживати лайливих і образливих слів. По менше старайтеся звернути на себе увагу посторонніх, не задирайтеся з німцями.

Але цього мало. Ми повинні на кожному місці шукати ділового, постійного контакту з німецькими демократичними колами. Це треба робити по-плановому, залежно від обставин, від справи. Ми вважаємо за доцільне й навіть конечне, включатися щораз ширше й інтенсивніше в німецьке господарське життя де хто і як може. Хай німці й, особли- во, американці, знають, що ми хочемо працювати на таких умовах, як німці. Це ми мусимо робити, бо лише так ми зміцнимо і закріпимо свої правне становище до того часу, поки на завжди не виїдемо з Німеччини. Може це буде важко для деякого з нас, але на це ми мусимо піти й як- найскорше.

По друге, ми мало говоримо й показуємо іншим і в тому числі німцям, те, що в нас робиться в таборах, особливо там, де справді у нас є чим похвалитися. У нас в табори трудові, де всі працюють, є різні майстерні. Чужинці про це мало знають. Недавно ми читали в газетах, коли один німець попав на виставку до одного українського табору і з жалем писав, що іншим німцям не пощастило цього бачити. Це дуже важно, бо в нас іноді з нічого на перший погляд, роблять гар- ні речі. Хто ж крім адміністрації УНРРА бачить це, чи багато в нас є, варті представники різних католицьких місій, ІМКА, Міжнародного Червоного Хреста? Рідко, бо ми їх не запрошуємо. Хай прийдуть, по- дивляться, хай нас критикують, але й нам допомагають.

Ми не можемо обійти мовчанкою наших внутрішніх політично-гру- пових суперечок, які часто-густо нас дискредитують перед чужинцями. Коли дехто гадає, що чужинці не знають про те, то дуже помиляється. Недавно ми були в таборі Т., де політична боротьба груп закінчилась погано для старого проводу табору. Дійшло до того, що директор УНРРА загрозив проводові тієї групи негайною висилкою на "родіну". Це вже не дурниця. Провід УНРРА вже почав "розбиратися" в наших внутріш- нях суперечках і інколи відповідно реагувати. Про ці суперечки пи- шуть заокеанські українські газети. Ворожі нам групи використовують це проти нас, шкодять нам при переговорах з різними державними чин- никами. Ми не хочемо тут подавати будь-яких рецептів, справа пересе- лення - це перш за все національна справа, ми вважаємо, що особливо тепер потрібна серед нашої еміграції велика громадська дисципліна, зрозуміння, що інтереси загалу стоять вище понадгрупових інтересів.

Нарешті ще раз про фаховий вишкіл та перекваліфікацію. Ми

маємо докладні відомості з різних заокеанських країн і знаємо, що запотребування на інтелігенцію /вчителів, лікарів, правників, кооператорів, економістів і др./ за винятком технічних фахівців, дуже незначні, всім треба вчитись хліборобства або якогось ремесла, тобто стати на той шлях, на який стали давно усі американці. Це нам підтверджують наші земляки, які також пройшли, або проходять цей же життєвий шлях.

Треба якнайшвидше продумати програму єдиних колоніально-поселенчих курсів - вищого і нижчого типу, де б крім короткої географії, бухгалтерії, ознайомлення з різними новими сільсько-господ. культурами, різними хліборобськими машинами, переробков с.г. продуктів, давались короткі знання іспанської та англійської мов.

Звичайно слід посилити відвідування усіх дівчих по таборах курсів та шкіл.

Ми не знаємо, чи багато в нас часу залишилось на перебування в Європі чи ні, але ми не сміємо дальше марнувати ні одної хвилини.

Завтра буде піано.

Тільки чесна праця кожного з нас, енергична робота переосвоє-
чих організацій допоможе нам улаштувати своє життя на новому місці.

В. ЧИЖЕВСКИЙ

[illegible]

Власними очами. Життя переселенців в Аргентині.

Після першої світової війни питання еміграції з Європи до Америки було так само актуальне, як і сьогодні. Може лише воно не було поставлене в таку широку площину і нас безпосередньо не доторкало.

Німецькі еміграційні інституції, які підготувляли еміграцію до Америки, вислали наоамперед своїх уповноважених до американських країн, щоб на місці вивчити можливості поселення.

З доручення одної еміграційної інституції німець К. Рос кілька разів виїздив до Південної Америки між 1921 - 1927 р., для докладного ознайомлення на місці і видав у Берліні книжку під заг.: "Південна Америка на півдні", яка своїм змістом та настановленням дуже цікава для наших майбутніх переселенців до Південної Америки. Не маючи місця для надрукування перекладу цієї книжки, подаємо зміст деяких цікавих розділів.

Південна Америка приймає емігрантів більш гостинно ніж Америка Північна. Немає тут такої суворої контролю, як при в'їзді до Північної Америки. Після лікарського перегляду урядовці контролюють документи і якщо вони в порядку, кожний може переїзати до еміграційного дому, де впродовж 5 днів одержує безплатно помешкання і харч. В еміграційнім домі з емігрантами поводяться великодушно, тому емігранти сидять там іноді тижнями.

Переїзд людей і транспорт пакунків до місця призначення тех
безплатний, що розуміється за великої віддалі і високих залізничних
тарифах в Аргентині слід вважати великою полегшею. Аргентинський
уряд платив річно на удержання еміграційного дому і коштів транспор-
ту від пів до двох мільйонів песо /від 900 000 - 3,600 000 нм мар./
Були часи після першої світової війни, що Аргентинський уряд покривав
кошти переїзду в Європу до Аргентини, але пізніше виявилось це не-
потрібним, бо наплив емігрантів до Аргентини був і так великий.

Аргентина - це країна великих власників. Від часу диктатора Роза /1793 - 1877/ всі уряди надавали безплатно своїм заслуженим людям великі простори землі, або продавали за низькою ціною те що

сьогодні ще залишилося власністю держави, це маловартісні та неврожайні землі на півночі або півдні. Землю в Аргентині числять на квадратні легії, міра рівна 25 кв. км., а власність землі 50, чи 100 кв. легій нормальне явище. Ті великі простори землі слугують майже виключно для випасу худоби. Аргентинець дуже нерадо позбувається землі, яка має служити під управу землі. Він дає її в оренду на 3-5 років, дає при цьому господарське приладдя, худобу і насіння, щоб орендар міг відразу забратися до управи землі. Після скінчення терміну оренди колоніст мусить покинути ту частину землі, бо власник на тій обробленій землі улаштовує ліпше пасовисько. Тому орендар ніколи не будує там хати, не закладає жадного яринного чи овочового огорожу, а старається стільки заощадити, щоб закупити господарський живий і мертвий інвентар і самому якнайскорше стати власником землі. Брутальна ця система аж ніяк не підходить для європейського емігранта.

Щоб стати власником землі перед європейським емігрантом стоїть багато труднощів. Труднощі ці лежать у високій ціні землі, в малій вартості європейських валют в Америці, а третє, там не так легко стати справжнім власником землі. Набути землю можна трьома способами: купити її в приватних рук, від держави, або колонізаційних товариств. Перший спосіб важкий, бо ціна землі у приватного власника дуже висока. Купувати землю від держави потрібно добре над цим подумати. Уряд аргентинський має переважно землі, які власники не надаються під колонізацію, а по-друге така купівля не дає права власності. Уряд має ще землі в північних частинах Аргентини, як в Місіонес і Чако, або ділком на півдні в Неквен, Сако і Санта Круз. Загальний погляд такий, що ці землі під колонізацію не надаються. Землі на півночі, з огляду на гарячий клімат /температура 30-40°C/ для європейців не підходить, землі на південь надаються лише на випасування овець. Аргентинський уряд продає землю за низькими цінами, але без права власності. Можна на землі жити 5-10-15 літ, її обробити, вартість її піднести вдесятеро, але при цьому зовсім не мати права власності на неї.

Один німецький емігрант оповідає, що він купив був від уряду землю, вклав в неї весь свій капітал, кілька літ пильно і тяжко працював, коли несподівано зголосилося, як власник землі, якесь аргентинське земельне товариство і відмовило йому право власності. Всі реклямації німецького консула в його оборону в аргентинському уряді лишилися без результату. Таких випадків не тільки в Аргентині, але і в інших країнах Південної Америки багато.

Третій спосіб купівлі землі від колонізаційних товариств дає лише тоді добрі наслідки, коли ходило про велику переселенчу акцію, задуману як колонізаційне - торговельне підприємство. Практика показала, що поселенці підприємства, організовані за допомогою великого мішаного аргентинсько-німецького капіталу, давали добрі результати. При тому німецький капітал вкладено в формі машин, апаратури домашніх уряджень та інших товарів.

Країни Південної Америки цікавляться еміграцією кваліфікованих робітників з великим капіталом, або фахових промислових робітників, спеціалістів в окремих ділянках. В Аргентині бракує взагалі здорового селянського та середнього стану, аграрне питання там цілком не розв'язане. Існування великих земельних латифундій і кількох американо-європейських міст, де концентрується все життя, криє в собі багато небезпек і є причиною частин революцій.

Аргентина - це країна годівлі худоби і збіжжя. Головно годівлі худоби, бо управа рілл стоїть на другому місці. Великі найкращі землі, які надаються для управи рілл, знаходяться в руках великих власників. Тільки від їх доброї волі залежить, чи схочуть вони перцелювати свої землі для цілей колонізаційних і на яких умовах.

Загальний вигляд краю такий: безмежна рівнина, одно море степу, ніде ні одного дерева, поверхня країни величиною Німеччини, Англії, Франції і Італії разом. Лише там, де видніють будинки; ростуть дерева, щоб дати хочби трохи тіні і захисту від сонця. Всі годівці худоби огорожують свої простори дротом і те підгороджування з овоєрідною модою в Аргентині. Сотнями кілометрів тягнуться дротини підгорожі. Поодинокі провінції себе відгороджують, залізничні товариства відгороджують свої лінії, годівці худоби огорожують свої пасовиська. Мільйони тон дроту на тих просторах. Простори загорожені дротом, так звані "Патрерос" уможливили раціональну годівлю худоби за рахунок, віком, призначенням, а також уможливили точно визначити її кількість. На місці степової трави засівають рід конюшини так зв. "альфальфа". Годівлю худоби розвивають в дуже інтенсивний спосіб, а одночасно з цим почали розвивати молочарський промисел.

К. Рос описує життя одної німецької колонії в Санта Фе. Початки колонії відносяться до 1857 р., потім приїздили далі колоністи. Тепер колонія має дуже гарний вигляд. Чисті доми серед садів, школа і костел в колонії. Підставою добробуту є управа головно пшениці, яриш та овочів. Однак колоністи чимраз залишають хліборобство і переходять на годівлю худоби. Як причину цього колоністи подають: часті засухи, які тут бувають в усіх роках так сильні, що іноді місяцями немає ні краплі дощу і без штучного наводнення пропадає весь збір. Саранча, що налітає тут щорічно кілька років нищить відразу весь врожай так, що зернова господарка є підприємством непевним і ризикованим. Годівля худоби — це стабільний і певний дохід, крім того колоністи широко розвивають молочарство. Збіжжя почали сіяти колоністи лише стільки, щоб задовольнити свої власні потреби. Колоністи оповідають, що коли б не саранчі, край цей можна б зробити раєм. Місцевість Санта Фе лежить в північній гарячій частині Аргентини. Субтропічний клімат робить всіх повільними, отяжливими і неначе приголомшеними, витягає останню краплю вогкості з тіла. Ночі не приносять жадної прохолоди.

Надто цікава для нас Патагонія — країна положена в південній частині Аргентини, про яку рідко коли можна в Європі щось докладного довідатися. Мешканці північної і середньої Аргентини знають про неї також мало, хіба купці, що там їздять для закупу збіжжя і овочів.

Щодо свого клімату в наслідок штучного наводнення і господарських відносин Патагонія зовсім різниться від провінцій середньої чи північної Аргентини. Здебільша це рівнина, а лише частинно гориста. Там де є вода, тобто близько рік, находимо чудові поля, сади й огороди, а далі поза тим голий степ без дерева і більшої зеленени, хіба невеличкі кущі покривають землю. Постійні сильні вітри, які тут віють майже безперестанно, ще погіршують пригноблене враження. Найбільшим ворогом господарства в Патагонії — це засуха. Тому поля доводиться штучно наводнювати. Там, де тепер колоністи мають чудові поля, огороди й сади, там скрізь побудовано канали. Степ Патагонії — нудна пустиня, але наводнений змінюється в найурочайнішу країну.

Патагонія постачає тепер найбільше збіжжя, овочів, яриш і вівни. Наводнені частини Патагонії змінюють не лише свої урожайності, але також клімат, умовини життя і навіть характер овоїх мешканців. Велика гаряч, яка робить інші частини Аргентини для європейських колоністів так незносними, тут цілком відпадає. Ночі літом досить холодні, зимові дні зимні. Хто хоче жити в Патагонії мусить віддати патагонській землі дві речі — працю і воду. Все те, що називається культурою і цивілізацією колоніст наразі на деякий час мусить забути. Щоб Патагонію перетворити зі степу-пустини на урожай-

ний край, вдатний до масової колонізації, треба додати до праці колоніста і до наводницької води ще третій чинник - капітал. Тільки після років інтенсивної праці європейський колоніст не буде почуватися в Парагваї відірваним від решти культурного світу.

Аргентинський уряд тепер переглядає свої імміграційні і поселенчі закони, з метою їх полегшити і допомогти скитальцям якнайшвидше оселитись. Треба сподіватись, що в інтересах Аргентині лежить перш за все злагіднити правові умови чужоземців, дати їм кредити і тим допомогти економічній розбудові країни.

Я. Ст.

[illegible]

Цікавий приклад одного перезелення.

Широкі кола української еміграції виявляють великий інтерес до цього переселення, проте звертали увагу переважно на правовий бік цієї справи, тобто на можливості і умови еміграції до тої чи іншої країни. Натомість господарсько-фінансова сторона переселення акції меншою мірою притягала увагу емігрантів, хоч вона може й є більш важливою.

Лише останнім часом стало помітним серед ширших кіл української еміграції серйозне зацікавлення тими найскладнішими та найтруднішими проблемами переселення і оселення в Європі та за океаном, а саме господарсько-фінансовими проблемами. Це заінтересування помітне не лише на різних нарадах і зібраннях, але також і в пресі.

На недавньому з'їзді Обласних і Таборових Комісій деякі промовці виступали з діловими пропозиціями щодо організації спеціального переселенчого фонду, окремого переселенчого банку, покликання до життя Кредитової Кооперації і т.д. Це тільки окремі пропозиції, пляни, іноді ще до кінця не продумані як слід, але взагалі можна ствердити, що крига зрушила. Тут треба лише зауважити, що накреслюючи ті чи інші заходи, не можна забувати, що Німеччина має свої окремі правила валютного розрахунку на міжнародних ринках, які надто ускладнюють якенебудь фінансове плянування в її терену. Це раз. По друге, на справу переселення й оселення окитальців не слід дивитись лише як на харитативну справу, бо жадні харитативні організації не в силі прийняти на себе такі високі видатки, як вартість переселення та поселення. Досить згадати, що самі лише кошти переїзду через океан складають пересічно 350 дол. на душу, отже для 250.000 українських емігрантів потрібна сума 87 млі.доларів у той час, коли всі допомогіві збірки заокеанських українців обчислюються лише сотнями тисяч доларів.

Вартість устаткування невеликої форми окладає щонайменше 5 - 6 тисяч доларів а на 80 000 українських родин це виносило б 100 - 500 мільйонів доларів. Ясна річ, що дуже сумнівно, щоб подібні кошти та ще на всю теперішню еміграцію, яка обчислюється на 800 000 осіб були б знайдені в харитативному порядку.

Очевидно треба більшою мірою розраховувати, що потрібні для переселення засоби дадуть в комерційному порядку заінтересована держава або фірми.

Тому до справ переселення слід підходити перш за все, як до специфічного діла і лише на такій базі легше, на нашу думку, домовитися з чинниками, зацікавленими в імміграції і добитися при тому також кращих правових умов для поселенців.

Характер нашої еміграції такий, що вона належить до колоні-

зації великих районів, забезпечуючи всебічну розбудову господарського життя, а тим самим забезпечує корисне і вигідне вкладення в це діло великих капіталів та гарантує їх належне використання і сплачення.

При тому швидкість і успіх господарської розбудови, а також гарантія доцільного та ефективного використання капіталів і їх повернення – найкраще забезпечуються при масовому поселенні наших імігрантів та при збереженні їх внутрішньо-суспільної єдності і організованості.

Отже з цього погляду інтереси бізнесу сходяться з інтересами збереження цікості нашої еміграції і саме на цьому слід безумовно наполягати.

У нашій статті ми хотіли б ознайомити наших скитальців з надто цікавими прикладом переселення греків і турків в 1922/23 р., що до деякої міри став сьогодні історичним зразком нового переселення, з яскраво виявленим характером господарської ініціативи не тільки греків і турків, але головно англійців та американців. Завдяки двом останнім, справу переселення великої маси людей поєднано з господарським розвитком Греції і Туреччини, створивши таким чином реальну базу для різних господарсько-фінансових заходів.

Між іншим мусимо відзначити, що саме цим переселенням останнього часу дуже зацікавились німецькі кола, які також гадують стати на подібний шлях, використавши минулий досвід Греції і Туреччини, щоб спрямувати поселення своїх чисельних втікачів на такі ж рейки.

Як виглядала в цілому акція переселення в Греції та Туреччині?

Це переселення відбувалося на підставі греко-турецького договору про виміну населення, у зв'язку з цим 350 000 турків мало переселитися з Греції до Туреччини в її нових границях а 1.360 000 греків з Туреччини /переважно з Малої Азії/ – до Греції.

На підставі спеціального вивчення різними комісіями складу переселенців та районів майбутнього переселення, відповідні чинники прийшли до висновку, що воно в цілому має спричинитися до зміни соціальної та господарської структури обох країн. У цьому напрямку було й накреслено відповідні заходи.

Насамперед уряди обох країн, американський Червоний Хрест, Нансенівський Комітет, різні організації англійські намагались не допустити стихійності і хаосу при переїзді 2-х мільйонної маси втікачів до Греції і Туреччини. З цією метою було організовано величезні біженецькі табори, які перш за все намагались забезпечити втікачів приміщенням, харчами і ліками, щоб не допустити до масових захворювань. Це було на початку головне.

Далі й накреслювались заходи раціонального і продуктивного використання скитальців, в першу чергу багато уваги приділялось виборі місця оселення. За ініціативою Комісії оселення грецьких скитальців на чолі з Г.Моргентавом /відомим американським фінансистом/ було відмічено для оселення греків виділити в Македонії 500 000 гектарів необробленої землі, яка перейшла в повне розпорядження цієї Комісії. З допомогою фахівців цю землю почали ділити на окремі невеликі господарства, передбачаючи для цього побудову господарських будинків одного типу, шляхів, дерков, шпиталів, склепів, обводнювальних каналів, та всяких інших допоміжних устатков. Це дає можливість зразу розмістити на постійне місце оселення 170 000 родин, з них 145 000 родин в селах і 25 000 в містах. Загалом вартість оселення цих родин складала 13 400 000 фунтів стерлінгів, тобто на одну родину 79 фунтів стерлінгів. /110,4 міль. дол. або на родину 449 дол./.

Щоб зазначити, хто до чого надається, а з другого боку, встановити, де хто може бути якнайдоцільніше використаний було зроблено статистичний перепис скитальців. Статистика показала, що приблизно 65 % втікачів - сільськостроїльники, або робітники, зв'язані з сільським господарством, а 35 % це фабричні робітники, або ремісники, зв'язані з містом.

Основну увагу при розміщенні людей на поселення надавалось сільськостроїльникам, тобто розвитку сільського господарства, як бази для розвитку міст та промисловості. Саме це розміщення родин поселенців Греції хотіла використати для підтягнення деяких відсталих сільсько-господарських районів, продукція яких могла вирівняти біляно всієї сільської продукції держави. Це далося зразу відчувати. Культурна управа рілі збільшилася на 25 %, кількість землі під засівом пшениці виросла на 20 %, засів тютюну на 14 %, в наслідок чого так званий індекс продукції підвищився на 177 в 1922 р. до 704 в 1930. Ці показники для господарства бідної Греції мали першорядне значення і, безумовно, спричинилися до оздоровлення всього її народного господарства.

Слід, до речі відзначити, що грецькі переселенці з Малої Азії принесли з собою до матірньої держави дуже міцний культурний промисел, а саме малоазійське килимкарство, та спеціальне виробництво теплих коців, який був майже у їх виключному посіданні в Малій Азії. У тим Туреччина тратила, а Греція придбала монополю на отаповище у цьому дуже експортбельному промислі, вироби якого відомі далеко поза межами Греції.

В результаті перенесення цього промислу в Греції було побудовано 100 фабрик для виробництва килимів і коців, які щорічно видавали продукції на суму 500.000 фунтів стерлінгів /2,5мл.доларів/, на чому грецька держава мала також великі експортні зиски.

На конти Комісії було збудовано чимало нових міст, нових дільниць і містечок, а для цього довелося за досить короткий час побудувати 27.000 будинків, в тому числі житлових, допоміжних для школи, церкви, шпиталі, театри, магазини. Це дало можливість включити нові свіжі робочі сили до загального промислового розвитку і надто оживити та підняти промислове і промислово-політичне життя Греції.

Такий загальний перебіг цього історичного корінного переселення, знаменного своїми явно вираженими господарськими цілями, окерованими на розміщення майже 2 мл. людей на нових, неагосподарованих теренах. Цей експеримент, якщо його можна так назвати, характерний ось чим: державні і харитативні організації після довгого і детального вивчення фактичного стану речей прийшли до висновку, що таку масу людей якнайшвидше можна раціонально використати лише за умовою, якщо мету - розміщення безпритульних людей, позбавлених засобів до виробництва і грошей, буде океровано в інтересах зацікавленої держави, тобто в даному разі Греції. Віддучені кредити /а не подаровані гроші/, які дала переважно Англія, було використано для господарського піднесення сільсько-господарських районів /Македонії/ та тих галузей промисловості, в яких на цю пору була зацікавлена Греція. Державні і харитативні організації зрозуміли, що не добродієтвом, а лише господарським способом, на суто ділових засадах, можна досягти цієї мети. Результати несподівані - протягом двох років коло 2 млн. переселено і використано відповідно до їх фаху там, де цього вимагало народне господарство держави. Люди знайшли швидке добрий притулок і працю. Неясні умови, на яких земля відпускалася фермерам. Деякі натяки вказують, що держава передавала фарми на довготермінову сплату, стягуючи невеликі відсотки. Будинки в містах залишалися власністю міст, вартість яких мешканці могли згодом сплатити на вигідних умовах.

Чим цікавий цей приклад переселення для нас? Ми знаємо, що в таких державах, як Канада, Аргентина, Бразилія, Уругвай, Північна Америка, українці живуть здебільшого компактною масою. Протягом багатьох років овоєї праці вони зарекомендували себе якнайкраще, виявили себе добрими господарями й не гіршими колонізаторами, які йдуть нога в ногу з загальним розвитком народного господарства даної країни. Такими культурними і господарськими прикметами обдаровані також їх земляки, що тепер гіркою долею вигнані не з доброї волі на чужину і живуть на вигнанні в негостинній Німеччині, примушені користуватися ласкою і добродійністю УНРРА. Чесність і працевдатність українського рілляника-фермера - це великий, неопцінений капітал для кожної держави, яка перша поєднує ової колонізаційні цілі, виявить бажання підняти на вищий господарський рівень незаселені ової райони з метою дати притулок і праці сотням тисяч українських сирітальців. Тут справа суто ділова, господарська, а не харитативна. Кожний з нас ладен овоєю працею на відповідному місці виправдати і повернути державі все те, що на його поселення затрачено, розуміється на умовах, вигідних для обох сторін. Держава зацікавлена в обгосподарюванні нових земель для її працівників району, бо це підвищує загальний господарський рівень держави, а сирітальці зацікавлені в праці, в поліпшенні свого і державного добробуту. Тут зацікавлення двохстороннє. Якщо наші земляки допоможуть урядам відповідних держав зрозуміти це як слід, фінансування переселенчої акції, як доводить приклад Греції та Туреччини, не так складне, як на перший погляд декому здається. Бо на обгосподарення нових сільсько-господарських районів чи організацію нових виробництв кредити в сумі 100-200 мільйонів доларів в Міжнародного Банку в Нью-Йорку нескладно одержати, якщо поєднати цю справу з перспективою ліквідувати саме "паразитарний тип" людини - сирітальця.

Це єдиний, здоровий шлях організації нашого переселення за океан.

ВІД ЦЕНТРАЛЬНОЇ ПЕРЕСЕЛЕНЧОЇ КОМІСІЇ.

До агрономів, економістів та інженерів с.-г. будівництва.

Центральна Переселенча Комісія прохає всіх агрономів, економістів та інженерів сільсько-господарського будівництва прийняти участь в розробці організаційних та господарчих планів і схем побудови переселенчих громад. Просимо листовно або особисто зголошуватися до Комісії /Мюнхен, Дахауерштр.9/II, а також подавати розроблені пропозиції та проекти.

"ПЕРЕСЕЛЕНЧА БІБЛІОТЕКА".

Центральна Переселенча Комісія починає видання спеціальних книжок та брошур про окремі заокеанські країни можливого переселення української еміграції. Крім того передбачується видання книжок в справі сільського господарства, обробітку окремих с.-г. культур тощо.

Просимо професорів, інженерів, агрономів та всіх людей доброї волі зголошувати теми та присилати нам рукописи. В усіх цих справах просимо звертатися до Редакції журналу "Переселенець".

До всіх обласних, повітових і таборових переселенчих комісій,
До всіх кооператив,
До всіх п.Кооператорів та читачів журналу "Переселенець".

Справи переселення та оселення тепер найпекучіші та найактуальніші в-поміж усіх інших справ, якими сьогодні живе і цікавиться українська еміграція. Перший З'їзд представників обласних, повітових і таборових переселенчих комісій ще раз вказав і підкреслив важливість цих питань і накреслив чергові завдання в цій ділянці.

З'їзд особливо відзначив значення постійної правильної інформації широкого загалу про актуальні справи переселення. В цьому відношенні важливе значення має регулярне видання журналу "Переселенець" єдиного інформативного журналу Головної Переселенчої Ради при ЦПУЕ, доступного своїм змістом і ціною для широких кіл української еміграції.

У зв'язку з цим Головна Переселенча Рада вирішила в чергового ч. 4 цього журналу зменшити ціну за кожне число до 3 мар.50 пф.

Центральна Переселенча Комісія передає надалі весь кольпортаж журналу "Переселенець", починаючи з ч.4 Кооперативі "Кос" /Мюнхен, Розенгаймерштр. 46-а кімн.105/, до якого слід надалі спрямовувати усі замовлення. Розрахунки за числа 1-3 п. кольпортери журналу повинні якнайскорше переслати Редакції журналу /Мюнхен, Дахауерштр.9/II, кімн.10/.

=====

Головна Переселенча Рада звертається до всіх обласних, повітових і таборових переселенчих комісій, до всіх кооператив, наших кольпортерів і читачів всіх зон Німеччини і Австрії подбати про якнайширше поширення нашого журналу і негайно надсилати свої замовлення по вмові за готівкою, або післяплатою.

Центральна Переселенча Комісія.

=====

До всіх П.Кольпортерів журналу "Переселенець".

Видання журналу "Переселенець" та налагодження друкування спеціальної переселенчої літератури за браком потрібних коштів перебуває в дуже скрутному матеріальному стані.

Просимо всіх П.Кольпортерів нашого журналу негайно оплатити Редакції всю заборгованість за продані числа журналу 1,2, і 3, в протирному разі ми будемо змушені надрукувати прізвиська боржників на сторінках журналу.

Надалі кольпортаж і всі розрахунки за журнал, починаючи з ч.4 передається нами кооперативі "Кос" - Мюнхен, Розенгаймерштр. 46-а, якому просимо надсилати всі свої замовлення.

Ц.П.Комісія.

-ф-ф-ф-ф-ф-ф-ф-

ЦІКАВІ ЗВІСТКИ.

Новий еміграційний закон в ПЕРУ.

Уряд Південно-американської республіки Перу схвалив проєкт нового еміграційного закону, за яким допускається в'їзд до Перу різних фахівців. Своїм представникам в Європі Уряд вислав списки потрібних фахівців, а також вказівки щодо порядку перебування емігрантів.

УСІ ЧУЖИНЦІ МУСЯТЬ ПРАЦЮВАТИ.

Як повідомляє німецька газета "Альгейер" від 8 жовтня, усі чужоземні скитальці /ДП/ за вимогою американського військового управління повинні активно включитись у господарське життя Німеччини. державний Комісаріят у справах боротьби з фашизмом у баварському міністерстві внутрішніх справ одержав пропозицію найближчими місяцями притягнути вже 50,000 осіб. Як заявив державний комісар Др. П. Авербах, чужоземні робітники одержуватимуть половину тижневої зарплати марками, половину чужоземними девізами. Ці девізи зпочатку записуватимуться на особистий рахунок кожного робітника і виплачуватимуться йому чужоземною валютою, якщо він виїжджатиме з Німеччини. Тепер провадиться переговори між окремими німецькими урядами в справі утворення такого де-візового фонду.

СКИТАЛЬЦІ ОДЕРЖАТЬ ПРАВО АЗЫЛУ.

Правовий стан скитальців ще досі зовсім неясний. Властиво ми є в стані інтернованих. За різними розпорядженнями американської та англійської влади скитальці не мають права пересуватись з місця на місце без спеціального на це дозволу відповідної влади чи проводу табору УНРРА навіть на території Німеччини чи Австрії.

Ще гірша справа з виїздом скитальців на постійне місце поселення. Покищо тільки з'єднані держави Північної Америки відкрили Консуляти і вивозять, хоч надто поволі, всіх тих скитальців, які мають афідейвити. Інші держави, як Канада, Аргентина ще не організували консулятів і навіть невідомо, коли почнеться виїзд скитальців, що мають афідейвити від своїх рідних, до цих країн. Набагато облегшилась би справа виїзду, коли б нарешті скитальці одержали відповідні паспорти на зразок кол. Нанзенівських. Справа про видачу т.зв. Емерсонівських паспортів скитальцям принципово розв'язана, але досі з невідомих міркувань паспортів ще не видають. З цього боку дуже важна для скитальців постанова Конференції Міжнародного Комітету для втікачів.

На Конференції Міжурядового Комітету для скитальців у Льондоні, що відбулась 15 жовтня ц.р. підписано представниками 14 держав угоду про видачу паспортів скитальцям, що підлягають цьому Комітетові. Ці паспорти мають почати видаватись з 16 січня 1947 р. всім втікачам з Польщі, Австрії, Німеччини, Чехословаччини та Іспанії, які покинули свою батьківщину в наслідок другої світової війни. Ці паспорти достатні без всякої візи, щоб переїздити без обмежень до країн, що підписали вищезазначену угоду. Польща і Чехословаччина, хоч і прислали своїх представників на Конференцію, але угоди не підписали. Радянський Союз свого представника на Конференцію не прислав.

Як заявив англійський директор цього Комітету Сер Герберт Емерсон на Пресовій Конференції, що 14 держав, які підписали угоду, дозволяють всім бездержавним втікачам з другої світової війни працювати в інших країнах і повертати без візи до країн, які видали паспорти.

Підписали угоду такі держави: Аргентина, Бельгія, Бразилія, Чиле, домініканська Республіка, Еквадор, Франція, Греція, Люксембург, Голландія, Швеція, Швейцарія, Англія та Венесуела. Індія погодилась також підписати угоду, Австралія заявила, що вона визнає цей паспорт.

Ця постанова має дуже важливе значіння для українських скитальців, бо вона дозволить багатьом краще влаштувати своє життя.

Але звертає на себе увагу, що ні ЗДПА /Північна Америка/, ні Канада угоди не підписали.

= = = = =

ПЕРШЕ ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОЇ ПЕРЕСЕЛЕНЧОЇ РАДИ.

Перше засідання Головної Переселенчої Ради української еміграції, обраної на 3'їзді, відбудеться 2.листопада ц.р.

На порядку дня такі питання: розгляд і затвердження Статуту Головної Переселенчої Ради, Статуту Переселенчого Фонду, затвердження плану діяльності та бюджету Ради, вибори постійної Президії Головної Ради та Переселенчої Управи і різні поточні справи. Докладний звіт про це подамо в найближчому числі нашого журналу.

= = = = =

ПЕРЕГЛЯД ЗАКОНІВ ПРО ЕМІГРАЦІЮ.

Колишній директор УНРРА Г.Леман вимагає перегляду законів про еміграцію в ЗДПА та інших країнах, щоб дати можливість всім європейським скитальцям якнайскорше поселитись. Міль 850.000 скитальцями в 100.000 жидів, які, на його думку, повинні знайти притулок у Палестині. Взагалі Г.Леман вважає, що всі держави повинні при перегляді своїх еміграційних законів надавати всякі полегшення скитальцям.

СПРАВА СКИТАЛЬЦІВ НА ОРГАНІЗАЦІЇ ОН.

Наприкінці жовтня ц.р., як відомо, відбудеться Загальне Зібрання Об'єднаних Націй в Нью-Йорку. Окремий Комітет, який радив у Лондоні над справами скитальців і ДП, переслав на розгляд Суспільної та Економічної Ради свій звіт, в якому пропонує створення міжнародної організації УРО.

Один з найбільших гарячих оборонців скитальців був представник Англії Сер Джордж Рендоль, який заявив, що тому, що досі вже репатровано коло 80 % всіх збігців і тепер залишається яких півмільйона осіб, які зірвали всякі зв'язки з своїм рідним краєм, тому головне завдання цієї Міжнародної Організації розміщення скитальців на постійне поселення.

Виконавчий Комітет повинен складатися з представників тих держав, які взяли на себе зобов'язання платити потрібні кошти. З цих же причин перепис всіх скитальців повинен провадитися лише урядовими чинниками таких країн, де тепер саме знаходяться скитальці. Завдання цього перепису - в'яснити мотиви осіб, які не бажають повертатися на батьківщину.

= = = = =

/Прод. зі стор.13/.

3. Осіб, які не належать до категорії, зазначеної в § 1 і 2, а яких СССР називає советськими громадянами, можуть запитувати представники советської влади та намовляти повернутися додому, одначе без ужиття сили, погрози чи примусу.

Треба зазначити при цьому, що становище балтійців ще розглядається.

4. Особам, яким після 1.9.1939 р. надано право стати советським громадянином та які підтверджують це право і висловлюють бажання поїхати туди, треба забезпечити кожному можливість на переїзд.

"Україновкі Вісті" ч.37 від 26.9.1946.
